

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

**ZPRÁVA O ČINNOSTI SYSTÉMU
RYCHLÉHO VAROVÁNÍ
PRO POTRAVINY A KRMIVA (RASFF)
V ČESKÉ REPUBLICĚ
ZA ROK 2011**

PRAHA, SRPEN 2012

Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (RASFF) je jedním z mechanismů kontroly bezpečnosti potravin a krmiv na území jednotného trhu Evropské unie.

Zpracování závěrečné zprávy umožňuje podávání jednotných informací o systému RASFF jak vůči státním a unijním institucím, tak i směrem ke spotřebitelské veřejnosti. Zároveň se tím naplňují úkoly Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010–2013. Obdobná zpráva, shrnující fungování RASFF na úrovni EU, je vydávána Evropskou komisí.

Roční zpráva o činnosti RASFF v České republice je pravidelně zpracovávána od roku 2005. Obsahuje vysvětlení fungování RASFF, zhodnocení jeho funkčnosti, textové a grafické vyhodnocení jednotlivých typů oznámení a toxikologický slovníček pro informace o nejčastěji vyskytujících se látkách v potravinách a v krmivech.

MVDr. Pavel Bohatec
vrchní ředitel sekce potravinářských výrob
– Úřad pro potraviny

Obsah

Úvod.....	4
Kategorie oznámení.....	5
Principy fungování RASFF v ČR.....	6
Schéma fungování RASFF v ČR.....	7
Statistika oznámení v roce 2011.....	8
Oznámení přijatá systémem RASFF v ČR.....	10
Oznámení odeslaná systémem RASFF z ČR týkající se kontroly trhu.....	12
Oznámení odeslaná systémem RASFF z ČR týkající se kontroly dovozu.....	14
Oznámení týkající se ČR rozdělená podle typu nebezpečí.....	16
Přehled jednotlivých nebezpečí u vybraných kategorií výrobků.....	18
Tiskové zprávy v roce 2011.....	20
Závěr.....	21
Slovníček.....	22
Přílohy.....	29
Seznam zkratk.....	38
Seznam tabulek.....	39
Seznam grafů.....	40

Úvod

Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (Rapid Alert System for Food and Feed – RASFF) slouží pro sdílení informací o přímých nebo nepřímých rizicích ohrožujících zdraví lidí, zvířat a životní prostředí, která pocházejí z potravin nebo krmiv. Hlášení vyměňovaná systémem RASFF slouží zejména k zabránění uvedení rizikových potravin a krmiv do oběhu, případně jejich stažení ze společného evropského trhu.

Na evropské úrovni funguje systém rychlého varování již od roku 1979 a je spravován Evropskou komisí (EK). Je zřízen formou sítě, která kromě Evropské komise zahrnuje členské státy Evropské unie, státy Evropského sdružení volného obchodu (Norsko, Island, Lichtenštejnsko, Švýcarsko) a od roku 2002 Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA).

Systém RASFF vychází z článků 50 – 52 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví se postupy týkající se bezpečnosti potravin.

Dle článku 50 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, aniž by byly dotčeny právní předpisy Evropského společenství, členské státy neprodleně oznámí Evropské komisi prostřednictvím systému RASFF:

- a) všechna opatření, která přijmou s cílem omezit uvádění potraviny nebo krmiva na trh nebo prosadit jejich stažení z trhu nebo zpětné převzetí, pokud již byly dodány spotřebitelům, z důvodu ochrany lidského zdraví před rizikem, které vyžaduje rychlé jednání;
- b) všechna doporučení profesionálním hospodářským subjektům nebo dohody s nimi uzavřené, které mají za cíl na základě dobrovolnosti nebo povinnosti dosáhnout toho, aby se z důvodu vážného rizika pro lidské zdraví vyžadujícího rychlé jednání zabránilo uvedení určité potraviny nebo krmiva na trh nebo jejich případnému užití nebo, aby toto uvedení na trh či užití bylo omezeno nebo, aby se na ně vztahovaly zvláštní podmínky;
- c) všechny případy odmítnutí šarže, kontejneru nebo nákladu potravin nebo krmiv příslušným orgánem na hraničním přechodu v Evropské unii, které souvisí s přímým nebo nepřímým rizikem pro lidské zdraví.

Kategorie oznámení

V rámci systému RASFF existují čtyři kategorie oznámení:

● **Varování (Alert notification)**

Předmětem tohoto oznámení je rizikový výrobek: potravinu, krmivo nebo materiál a předmět určený pro styk s potravinami (Food Contact Materials – FCM), který představuje přímé nebo nepřímé riziko pro zdraví lidí nebo zvířat. Jedná se o výrobek, který se vyskytuje na trhu, a tudíž je zapotřebí okamžitě zajistit návazné kroky v souladu s příslušnými právními předpisy a závaznými normami.

● **Informace (Information notification)**

Předmětem oznámení je rizikový výrobek, který nespĺňuje některé chemické, fyzikální nebo biologické požadavky na zdravotní nezávadnost. Jedná se o výrobek, u kterého není pravděpodobný vznik akutních nepříznivých zdravotních následků, a tudíž se nevyžaduje bezprostřední zásah (výrobek se nedostal na trh anebo se na trhu již nevyskytuje).

● **Odmítnutí na hranicích (Border rejection notification)**

Předmětem oznámení jsou potraviny anebo krmiva, které byly zamítnuty na vstupu do Evropské unie z důvodu rizika.

Jsou rozlišena na:

- a) „informační oznámení vyžadující další údaje“, kterým se rozumí informační oznámení v souvislosti s produktem, který je nebo může být uváděn na trh v jiné členské zemi;
- b) „informační oznámení zasílané na vědomí“, kterým se rozumí informační oznámení v souvislosti s produktem, které:
 - i) se vyskytuje pouze v oznamující členské zemi, nebo
 - ii) dosud nebyl uveden na trh, nebo
 - iii) již není na trhu.

● **Novinka (News notification)**

Všechny druhy informací vztahující se k bezpečnosti výrobků, které nebyly oznámeny členským státem jako „Varování“, „Informace“ nebo „Odmítnutí na hranicích“, ale které jsou považovány za důležité pro dozorové orgány členských států.

V evropské legislativě však doposud nebyla zpracována detailní pravidla fungování systému RASFF a role jednotlivých členů. Dlouholetým záměrem tak bylo vydání přímo aplikovatelného právního předpisu, který by upravoval danou problematiku. Konečná podoba nařízení byla finalizována v průběhu roku 2010. K vydání Nařízení Komise (EU) č. 16/2011, kterým se stanoví prováděcí opatření k Systému včasného varování pro potraviny a krmiva došlo v lednu roku 2011. Publikace Nařízení je završením několikaletého procesu příprav, vlastní tvorby a připomínkování uvedeného dokumentu ze strany členských států, stejně jako interních konzultací v rámci EK.

Principy fungování RASFF v ČR

Zkušební provoz systému RASFF byl v České republice zahájen v srpnu roku 2003. V současné době funguje systém RASFF v souladu s ustanovením § 18 odst. 2 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů a § 16b zákona č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů. Následně v roce 2005 bylo vydáno Nařízení vlády č. 98/2005 Sb., kterým se stanovuje systém rychlého varování o vzniku rizika ohrožení zdraví lidí z potravin a krmiv. Podpůrným strategickým dokumentem je Usnesení vlády ČR č. 61/2010 ke Strategii bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010 – 2013.

Úkoly členů sítě definuje Nařízení vlády č. 98/2005 Sb. Detailněji jsou upraveny v dokumentu Metodický postup přenosu informací v rámci systému RASFF v České republice, který je závazný pro všechny členy sítě RASFF v České republice a ve kterém jsou definovány vnitřní postupy jednotlivých ústředních orgánů státní správy.

Evropská komise komunikuje v členských státech s tzv. národními kontaktními místy (NKM). NKM v České republice bylo zřízeno při Státní zemědělské a potravinářské inspekci (SZPI). NKM v České republice dále komunikuje s členy sítě, resp. jejich kontaktními osobami. Celý systém v České republice je pak koordinován Ministerstvem zemědělství (MZe), konkrétně sekretariátem Koordinační skupiny bezpečnosti potravin (KSBP), v součinnosti s Ministerstvem zdravotnictví (MZ).

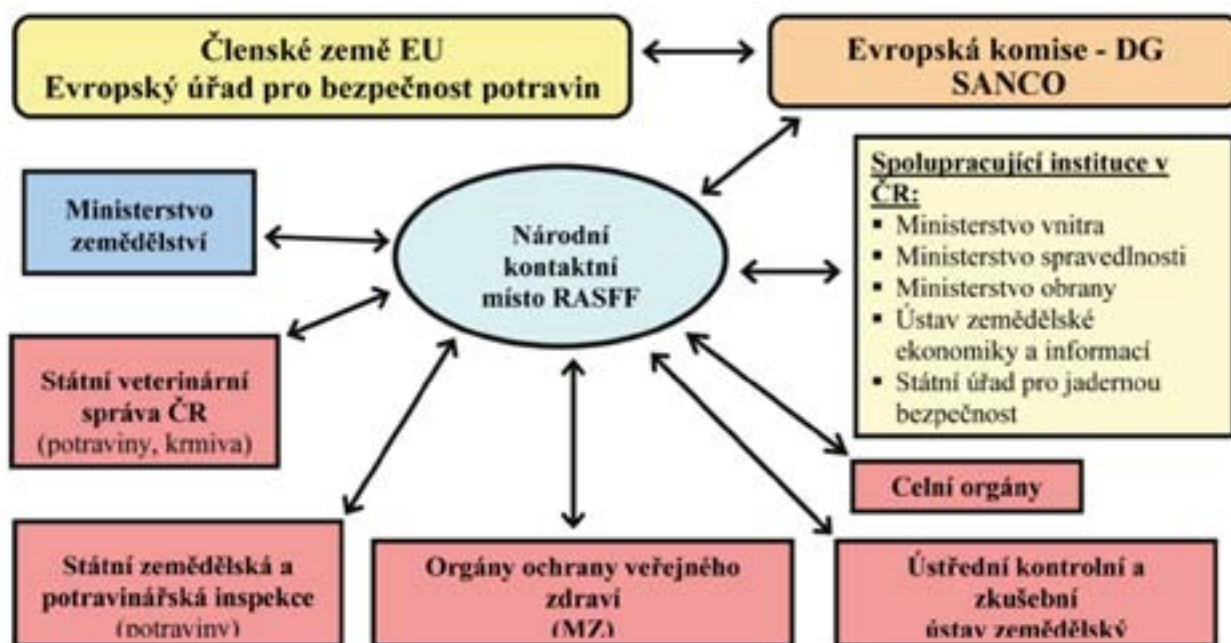
Publikačním centrem, které shromažďuje a zveřejňuje informace je Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI).

Jednotlivými členy sítě RASFF v ČR jsou:

- Ministerstvo zemědělství^{1,2}
- Ministerstvo zdravotnictví^{1,2}
- Ministerstvo spravedlnosti^{2,4}
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost^{2,4}
- Státní zemědělská a potravinářská inspekce^{2,3}
- Státní veterinární správa^{2,7}
- Orgány ochrany veřejného zdraví (Ministerstvo zdravotnictví)^{2,5}
- Orgány ochrany veřejného zdraví (Ministerstvo vnitra)^{2,4}
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský^{2,6}
- Celní orgány^{2,4}
- Orgány veterinárního dozoru (Ministerstvo obrany)^{2,8}
- Ústav zemědělské ekonomiky a informací^{2,4}

1. § 15 odst. 3 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
2. Nařízení vlády č. 98/2005 Sb., kterým se stanoví systém rychlého varování o vzniku rizika a ohrožení zdraví lidí z potravin a krmiv
3. § 15 odst. 4 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
4. § 14 odst. 2 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
5. § 78 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
6. § 16 odst. 1 zákona č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů
7. zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
8. § 43 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Schéma fungování RASFF v ČR

Zástupci členů sítě RASFF se na základě informací získaných z hlášení při řešení jednotlivých případů ob-
racejí přímo na zainteresované subjekty. Pokud nastane potřeba informovat veřejnost, provozovatel tak
musí učinit sám. Jednotliví členové sítě však mohou k případům dle svých kompetencí vydávat tiskové
zprávy, které jsou pak zveřejněny na jejich webových stránkách a na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Pro koordinaci postupů v rámci sítě RASFF funguje pracovní skupina, ve které jsou zastoupeni členové sítě
RASFF. Jednání pracovní skupiny je svoláváno v případě potřeby, minimálně však jednou ročně. Na pro-
gramu jednání jsou zejména informace projednávány v rámci pracovní skupiny Evropské komise. V roce
2011 se pracovní skupina sešla jednou.

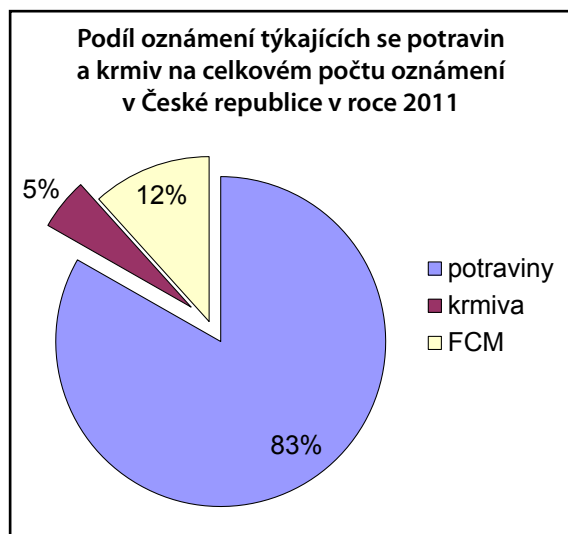
Pracovník národního kontaktního místa při SZPI zastupuje ČR na pravidelných jednáních Pracovní skupi-
ny pro RASFF při Evropské komisi, která zahrnuje delegáty všech členských států Evropské unie. Pracovní
skupina řeší především organizaci jednotných postupů systému RASFF v EU.

Statistika oznámení v roce 2011

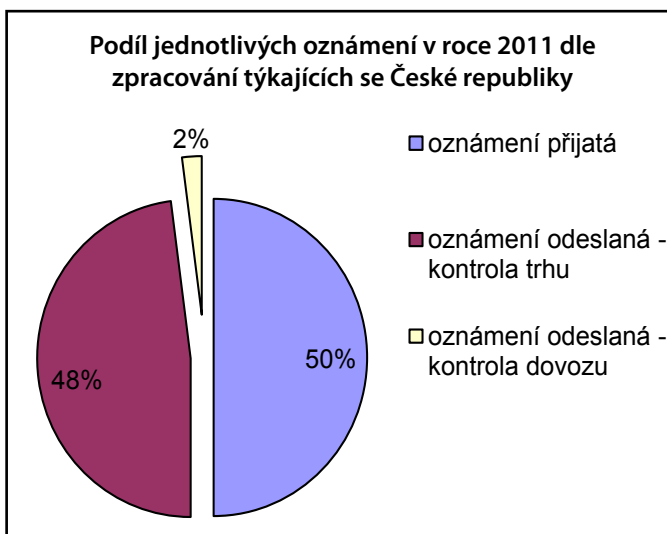
Z celkového počtu 3812 originálních oznámení zpracovaných na úrovni Evropské unie v roce 2011 se České republiky týkalo celkem 200 oznámení (viz příloha A, B, C). Jedná se o oznámení, ve kterých byla Česká republika uvedena jako země původu, nebo byl do ní výrobek distribuován, nebo ve kterých byla Česká republika uvedena jako dodavatel. Počet oznámení v kategoriích Varování, Informace, Odmítnutí na hranicích a Novinka byl v České republice v poměru 81 : 110 : 8 : 1.

Z 200 originálních oznámení týkajících se ČR bylo celkem 6 oznámení staženo ze systému, s těmito již není počítáno dále v textu a tabulkách.

Graf č. 1

Graf č. 2

Z celkového počtu 194 oznámení bylo v roce 2011 Českou republikou přijato 97 oznámení (50 %), 93 oznámení bylo odesláno jako výsledek kontroly trhu (48 %) a 4 oznámení byla odeslána jako výsledek kontroly dovozu potravin a surovin ze třetích zemí (2 %).

V následující tabulce je patrná výrazná změna v počtu oznámení odeslaných, zjištěných na základě kontroly trhu, v porovnání s rokem 2010. Celkový počet oznámení za rok 2011 se navýšil o 8,9 % v porovnání s rokem 2010.

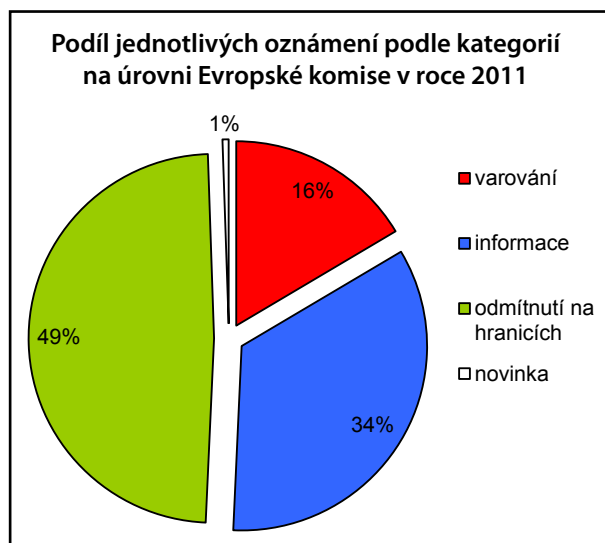
Tabulka č. 1 Vývoj počtu oznámení týkajících se České republiky od roku 2003

Rok	Oznámení přijatá	Oznámení odeslaná kontrola trhu	Oznámení odeslaná kontrola dovozu	Celkem
2003	10	-	-	10
2004	18	17	27	62
2005	51	38	7	96
2006	75	73	4*	152
2007	76	72	2	150
2008	62	52	4	118
2009	118	60	9	187
2010	87	83	7	177
2011	97*	93**	4	194
změna oproti roku 2010	+11 %	+13,5 %	-43 %	+8,9 %

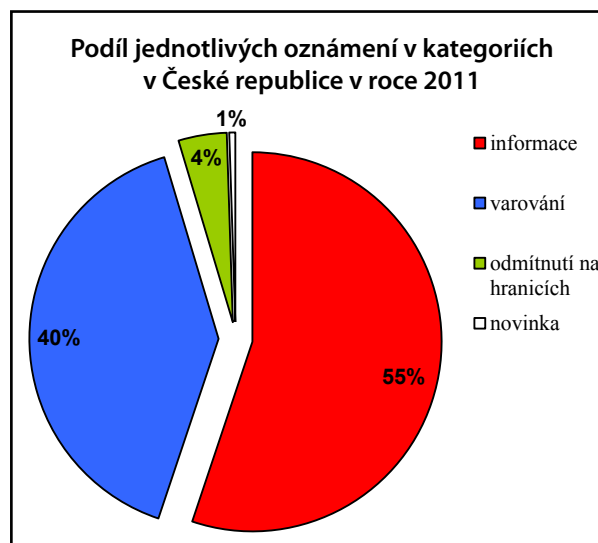
* Ve třech případech bylo oznámení o nevyhovující zásilce z databáze EK staženo – tyto případy nebyly do statistiky zahrnuty.

** Ve třech případech bylo odeslané oznámení týkající se kontroly na trhu z databáze EK staženo – tyto případy rovněž nebyly do statistiky zahrnuty.

Graf č. 3

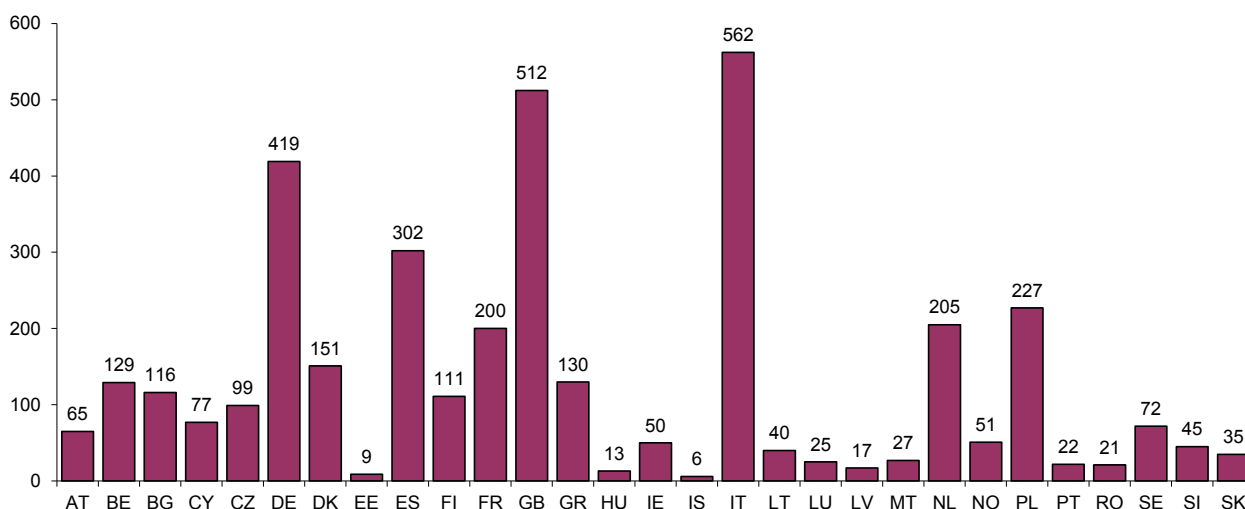
Graf č. 4

Na úrovni Evropské unie vzrostl v roce 2011 počet oznámení o 6,7 % oproti roku 2010, tedy z celkového počtu 8316 oznámení v roce 2010 na 8852 oznámení v roce 2011. Celkově bylo hlášeno 3730 originálních hlášení (original notifications) a 5122 dodatečných (follow-up notifications). Z celkového počtu 3730 originálních oznámení v roce 2011 se Česká republika zabývala 194 notifikacemi (5,2 %). Nejvíce oznámení bylo zasláno Evropské komisi ze strany Itálie (562), Spojeného království (512), Německa (419) a Španělska (302).

V následujícím grafu je znázorněn počet oznámení odeslaných Evropské komisi jednotlivými členskými státy na základě kontroly trhu, kontroly dovozu, stížností spotřebitelů a vlastním záchytem podniků.

Graf č. 5 Počet oznámení přijatých EK z jednotlivých členských států v roce 2011

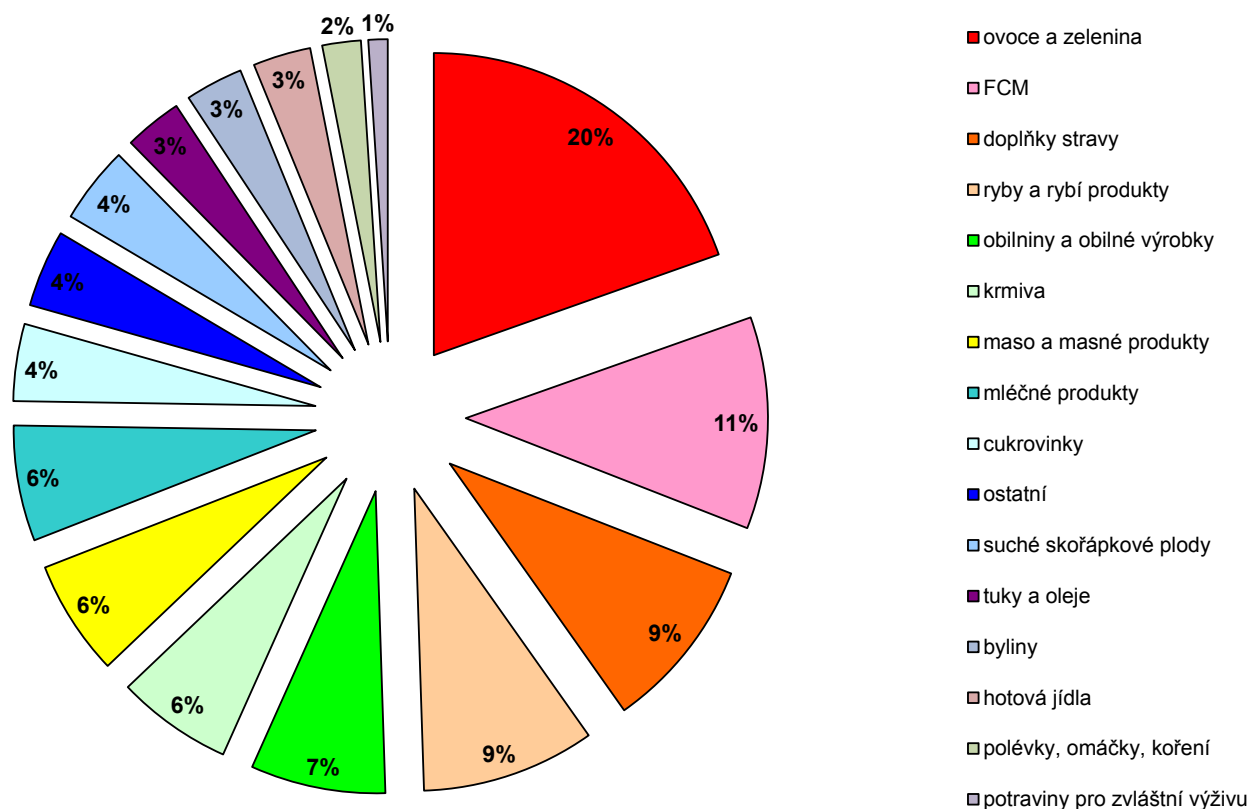
V oblasti krmiv v roce 2011 obdržela Evropská komise celkem 361 oznámení, což je 9,7 % z celkového počtu 3730 oznámení přijatých Evropskou komisí. Většina z nich byla tvořena oznámeními v kategorii Odmítnutí na hranicích. V roce 2010 bylo přijato 186 oznámení týkající se krmiv, v roce 2011 se množství těchto oznámení téměř dvojnásobilo.

Oznámení přijatá systémem RASFF v ČR

V roce 2011 NKM přijalo 97 oznámení týkajících se České republiky. Z tohoto množství spadalo 54 oznámení do kompetence SZPI, 24 oznámení spadalo do působnosti Státní veterinární správy (SVS), 12 oznámení řešily orgány ochrany veřejného zdraví (OOVZ) a 3 oznámení řešil Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ). Spolupráce mezi SZPI a OOVZ se týkala 1 oznámení, dále také SVS spolupracovala se SZPI, a to na 1 přijatém oznámení a SVS s OOVZ také na 1 oznámení. Rovněž bylo šetřeno 1 přijaté oznámení ve vzájemné spolupráci SVS, OOVZ, SZPI a MV.

Počet přijatých oznámení v kategoriích Varování, Informace, Odmítnutí na hranicích a Novinky byl v poměru 53 : 40 : 4 : 0.

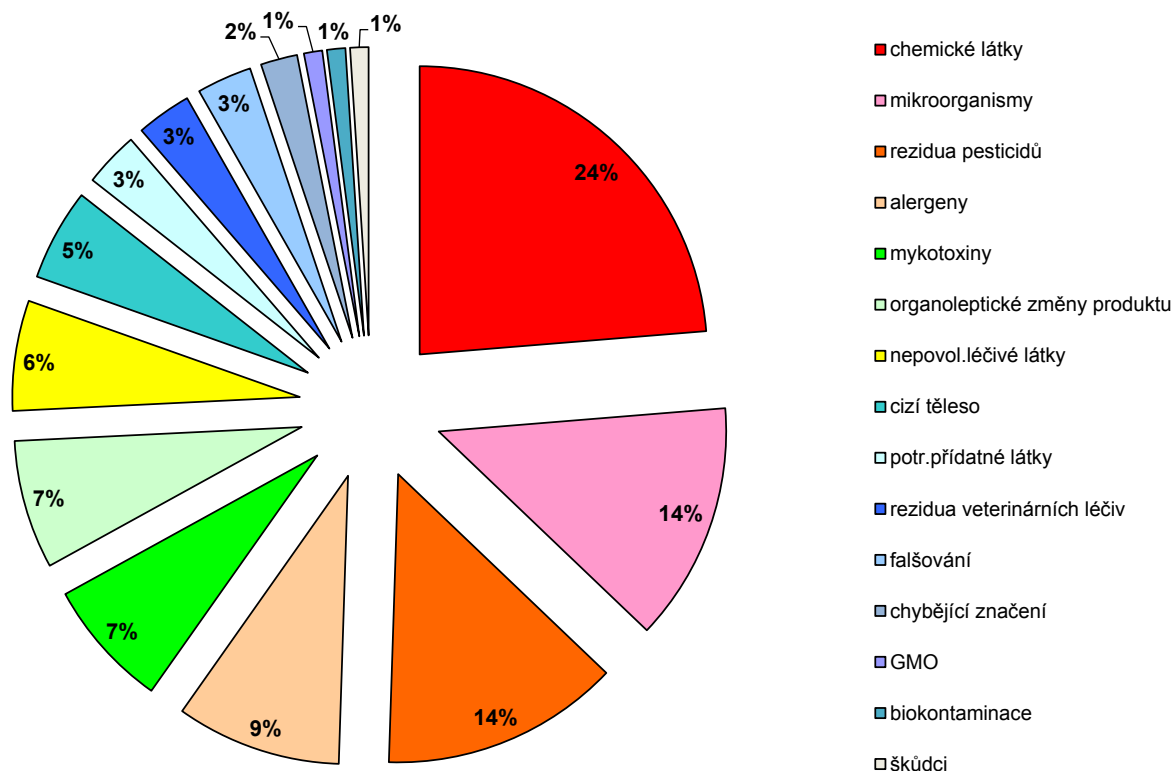
Graf č. 6 Oznámení přijatá, rozdělená dle kategorie nevyhovujícího výrobku v roce 2011

Pozn.: Součet dílčích výsečí nedává 100 %, ale jen 98 % – jedná se o vliv zaokrouhlení.

Největší podíl nevyhovujících výrobků se vyskytoval v kategorii ovoce a zelenina. Nejčastější pochybení u výrobků z této kategorie souviselo s výskytem residuů pesticidů u čerstvé zeleniny a ovoce a aditiv (siřičitanů) v případě zpracované zeleniny. V kategorii FCM (šálky, sáčky, kuchyňské nádobí a náčiní) to byla především migrace látek, jako jsou formaldehyd, kadmium a olovo. Významný podíl nevyhovujících výrobků byl dále zaznamenán v kategorii doplňků stravy, u kterých byl zjištěn výskyt nepovolených léčivých látek (erytrosin, vinpocetin, tadalafil).

Graf č. 7 Oznámení přijatá, rozdělená dle typu nebezpečí v roce 2011

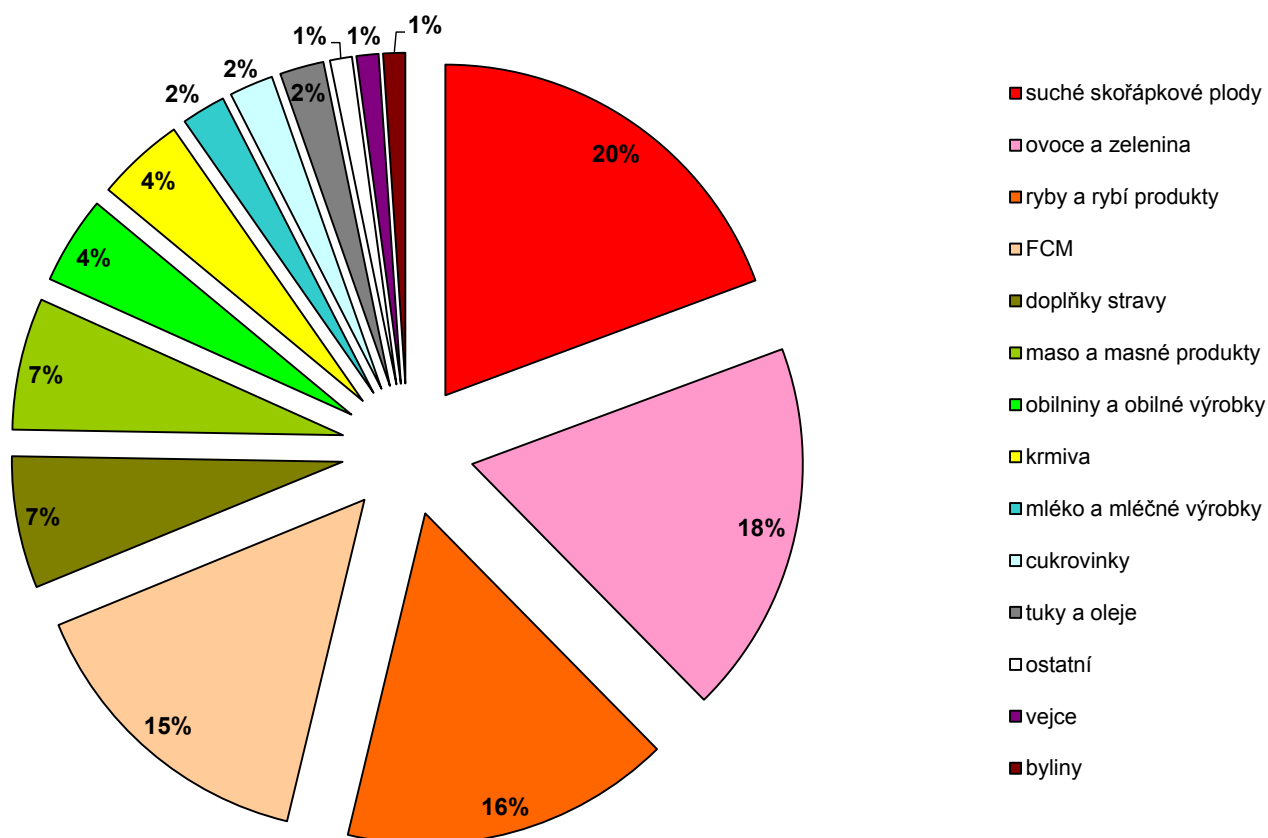
Nejpočetnější skupinu rizikových výrobků představovaly produkty, u kterých docházelo k chemické kontaminaci, především pak k migraci látek (především formaldehydu, těžkých kovů kadmia a olova). Pokud jde o patogenní mikroorganismy, nejčastěji se vyskytovaly bakterie rodů *Salmonella* a *Listeria*. Residua pesticidů, které tvořily významný podíl u nevyhovujících výrobků posuzovaných podle typu nebezpečí, šlo především o obsah glyfosátu.

Oznámení odeslaná systémem RASFF z ČR týkající se kontroly trhu

V roce 2011 odeslala Česká republika na EK (DG SANCO) 93 oznámení. SZPI oznámila do systému RASFF 52 případů (56 %), SVS 19 případů (20 %), OOVZ 14 případů (15 %) a ÚKZÚZ hlásil dva případy (2 %). SZPI a SVS spolupracovaly na šetření pěti případů (5 %). V jednom případě bylo oznámení hlášeno na základě spolupráce SZPI, SVS a OOVZ (1 %).

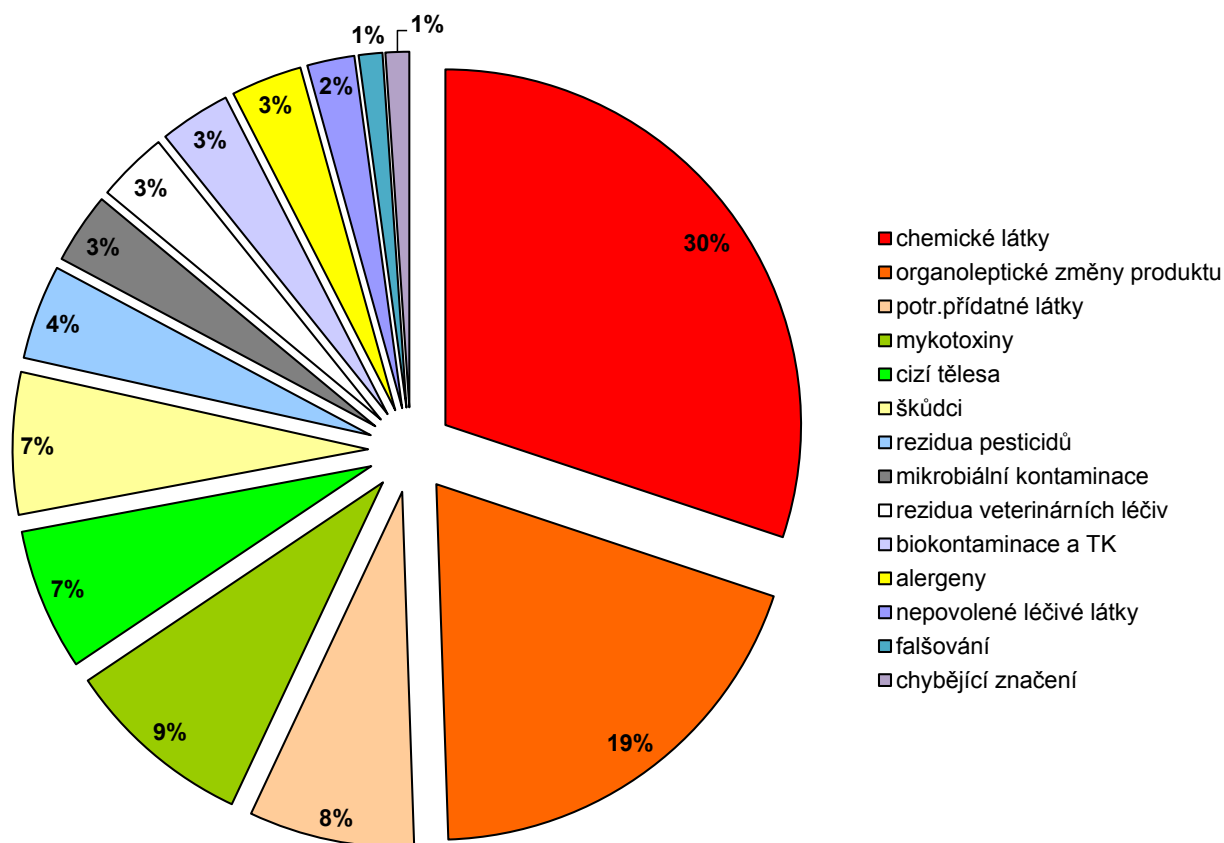
Počet odeslaných oznámení v kategoriích Varování, Informace, Odmítnutí na hranicích a Novinka byl v poměru 25 : 67 : 0 : 1

Graf č. 8 Oznámení odeslaná na základě kontroly trhu, rozdělená dle kategorie nevyhovujícího výrobku v roce 2011

Při kontrole trhu patřilo nejvíce nevyhovujících výrobků do kategorie ovoce a zelenina, kdy nejčastějším důvodem byl nález reziduí pesticidů, v kandovaném ovoci se jednalo především o nedeklarovaný obsah oxidu siřičitého a změněné organoleptické vlastnosti. Významný podíl nevyhovujících výrobků byl dále zaznamenán v kategorii suché skořápkové plody, které byly často napadeny plísněmi a aflatoxiny. V kategorii ryby a rybí produkty byly problémy zjištěny převážně u mořských druhů ryb, z rybích produktů byla problematická zejména tresčí játra s obsahem dioxinů a PCB a sardinky vykazovaly nadlimitní obsahy kadmia a histaminu.

Graf č. 9 Oznámení odeslaná na základě kontroly trhu, rozdělená dle typu nebezpečí v roce 2011

U oznámení odeslaných na základě kontroly trhu tvořily největší podíl z hlediska typu nebezpečí chemické látky. Konkrétně se jednalo především o migraci formaldehydu, těžkých kovů (kadmium a olovo) a bisfenolu A. Významná část z celkového počtu oznámení byla do systému odeslána na základě prokázání organoleptických změn produktů, kde se jednalo především o plísně a poruchu chuti. V případě aditiv byl u výrobků často překročen legislativní limit pro obsah oxidu siřičitého.

Oznámení odeslaná systémem RASFF z ČR týkající se kontroly dovozu

Celkem byly v roce 2011 ze vstupního bodu ČR na trh EU odmítnuty čtyři nevyhovující zásilky. Všechny případy byly řešeny ve spolupráci SZPI a GŘC. Zeměmi původu byly Vietnam, Čína a Turecko. Oznámení byla řazena do kategorie Odmítnutí na hranicích.

Tabulka č. 2 Oznámení odeslaná systémem RASFF z ČR týkající se kontroly dovozu

Poř.č.	Datum	Produkt	Nebezpečí	Země původu	Dozorový orgán
1.	24. 1. 2011	želé mini košíčky	E425 – konjac	Vietnam	SZPI, GŘC
2.	18. 3. 2011	rozinky	minerální olej	Čína	SZPI, GŘC
3.	17. 5. 2011	čerstvá paprika	tetradifon	Turecko	SZPI, GŘC
4.	3. 8. 2011	želé bonbony	vysoký obsah E110 – žluť SY FCF	Čína	SZPI, GŘC

1. Celní úřad v Karlových Varech ve spolupráci se SZPI zadržel zásilku obsahující želé mini košíčky, u kterých byl zjištěn obsah nepovolené potravinářské přídatné látky E 425 – konjac uvedené ve složení. Dodávka obsahovala 9 kartonů (72 kg) v plastových krabicích obsahujících jednotlivé mini košíčky, váha ani počet kusů nebyl na obalu specifikován. Zásilka byla původem z Vietnamu.
2. SZPI ve spolupráci s Celní správou ČR v Ústí nad Orlicí zadržela zásilku rozinek z Číny. Na základě laboratorních výsledků provedených v SVÚ Praha-Lysolaje bylo prokázáno, že rozinky obsahují minerální oleje, v první dodávce 130 mg/kg a ve druhé 150 mg/kg. Zásilka byla zadržena ještě před distribucí na hranicích v celkovém množství 42 000 kg.
3. SZPI ve spolupráci s Celní správou ČR zadržela zásilku čerstvých bílých paprik z Turecka. Na základě laboratorních výsledků bylo prokázáno, že papriky překračují maximální limit pro reziduum pesticidu – tetradifon. Zásilka byla rozložena do dvou dodávek, jedna obsahovala 7100 kg malých a druhá 7100 kg velkých čerstvých paprik. Celkově tak bylo zadrženo 14 200 kg.
4. Celní úřad v Plzni zadržel zásilku obsahující želé bonbony v hračce autíčko původem z Číny. Na základě chemického vyšetření byla prokázána syntetická potravinářská barviva E102, E110, E129 a E133. Zásilka obsahovala celkem 115,2 kg této cukrovinky, které nebyly na základě závazného stanoviska SZPI propuštěny do volného oběhu.

Tabulka č. 3 Oznámení, ve kterých byla Česká republika uvedena jako země původu

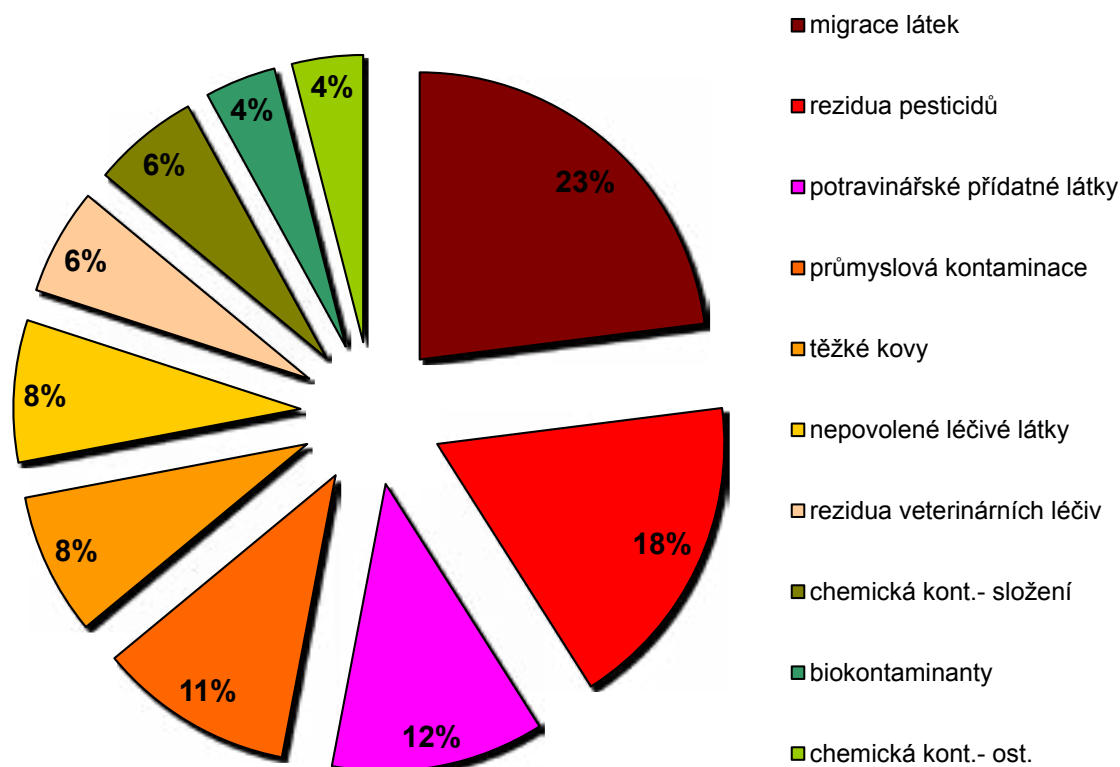
Datum	Produkt	Nebezpečí	Oznamuje	Dozorový orgán
10. 1. 2011	dýňová semínka	isofenphos-methyl	Rakousko	SZPI
8. 2. 2011	mleté lískové oříšky	aflatoxiny	Německo	SZPI
24. 2. 2011	květový med	nepovolená látka sulfadimetoxin	Maďarsko	SVS
8. 4. 2011	rozinky sultánky	ochratoxin A	Německo	SZPI
8. 4. 2011	dětská výživa Králík se špenátem a bramborem	vysoký obsah dusičnanů	Slovensko	SVS
12. 4. 2011	dětská výživa	dusičnany	ČR	SZPI
22. 4. 2011	lunchmeat	lepek	Maďarsko	SVS
29. 4. 2011	zmrazené marinované kuřecí maso	Salmonella spp.	ČR	SVS
15. 6. 2011	pečená masová sekaná s česnekem	nedeklarovaná mléčná složka	Slovensko	SVS
4. 7. 2011	krmivo pro nosnice	salinomycin	ČR	ÚKZÚZ
5. 8. 2011	mák modrý celý	nevyhovující organoleptické vlastnosti	Slovensko	SZPI
10. 8. 2011	sušené mléko	falšování	Maďarsko	SVS
24. 8. 2011	sklenice	olovo	Polsko	OOVZ
2. 9. 2011	tyčinky s ořechy a ovocem	plísňe	Dánsko	SZPI
6. 10. 2011	okurky	oxamyl	Slovensko	SZPI
20. 10. 2011	bramborové lupínky	vysoký obsah akrylamidu	Polsko	SZPI
17. 11. 2011	sušená vepřová krev	úlomky kostí	Polsko	ÚKZÚZ
1. 12. 2011	žvýkačka pro psy	Salmonella typhimurium a vysoký obsah Enterobacteriaceae	Rakousko	SVS
16. 12. 2011	boloňská omáčka	plíseň	Maďarsko	SVS
30. 12. 2011	žampionová svačinka	nedeklarovaný lepek	Polsko	SZPI

Oznámení týkající se ČR rozdělená podle typu nebezpečí

Kontaminace chemickými a jinými látkami

V roce 2011 NKM pro RASFF v České republice přijalo 49 oznámení spadajících do této kategorie (51 % z počtu přijatých oznámení). Předmětem notifikací byly především výrobky s přítomností nadlimitního obsahu či nepovolených přídatných látek, migrace látek do potravin, rezidua pesticidů, průmyslové kontaminanty, těžké kovy a rezidua veterinárních léčiv. Ze stejných důvodů bylo při kontrole trhu odesláno na Evropskou komisi (DG SANCO) 49 oznámení (50 % z počtu oznámení zjištěných při kontrole trhu). Při kontrole dovozu byla odeslána 4 oznámení (100 % z počtu oznámení zjištěných při kontrole dovozu) spadající do této kategorie.

Graf č. 10 Četnost jednotlivých kontaminantů v roce 2011

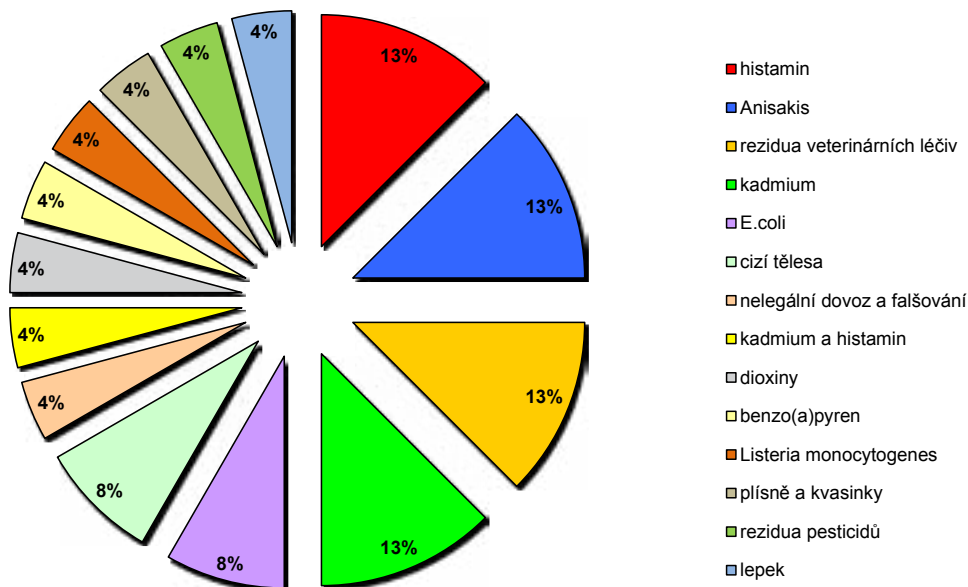

Tabulka č. 4 Přehled zemí původu výrobků s nejčastějším výskytem chemické kontaminace v roce 2011

Země původu	Počet oznámení	Kategorie výrobku	Nebezpečí
Čína	27	FCM, vitaminové premixy, ovoce a zelenina	migrace látek – olovo, kadmium, formaldehyd, bisfenol A, benzo(a)pyren
ČR	10	doplňky stravy, dětská výživa, med, ovoce a zelenina	dusičnany, akrylamid, rezidua veterinárních léčiv
Turecko	9	ovoce a zelenina	rezidua pesticidů
Polsko	6	ovoce a zelenina, doplňky stravy, cukrovinky, ryby a rybí produkty	potravinářské přídatné látky, rezidua veterinárních léčiv
USA	8	doplňky stravy ryby a rybí výrobky	nepovolené léčivé látky, rezidua veterinárních léčiv
Německo	6	tuky a oleje, krmiva, maso a masné výrobky	benzo(a)pyren, dioxiny, chemická kontaminace – ostatní
Maroko	5	ryby a rybí produkty	kadmium, histamin
Vietnam	4	obiloviny a obilné produkty, ryby a rybí produkty, cukrovinky	hliník, rezidua veterinárních léčiv, potravinářské přídatné látky
Španělsko	4	ovoce a zelenina	rezidua pesticidů
Chile	3	ovoce a zelenina	potravinářské přídatné látky
Itálie	2	FCM, ovoce a zelenina	migrace bisfenolu A, rezidua pesticidů
Estonsko	2	ryby a rybí produkty, krmivo (rybí moučka)	histamin, dioxiny
Francie	1	doplňky stravy	arzen, olovo
Lotyšsko	1	ryby a rybí produkty	benzo(a)pyren
Kanada	1	doplňky stravy	potravinářské přídatné látky
Bulharsko	1	ovoce a zelenina	rezidua pesticidů
Ekvádor	1	ovoce a zelenina	rezidua pesticidů
Hong-Kong	1	FCM	migrace
Mauretánie	1	krmivo (rybí moučka)	dioxiny
Pákistán	1	obiloviny a obilné produkty	chemická kontaminace – ostatní
Srí Lanka	1	ryby a rybí produkty	histamin
Rakousko	1	ryby a rybí produkty	rezidua veterinárních léčiv
Belgie	1	ovoce a zelenina	kadmium
Izrael	1	byliny	rezidua pesticidů
Madagaskar	1	ovoce a zelenina	potravinářské přídatné látky
Velká Británie	1	doplňky stravy	nepovolené léčivé látky
Portugalsko	1	FCM	migrace olova a kadmia

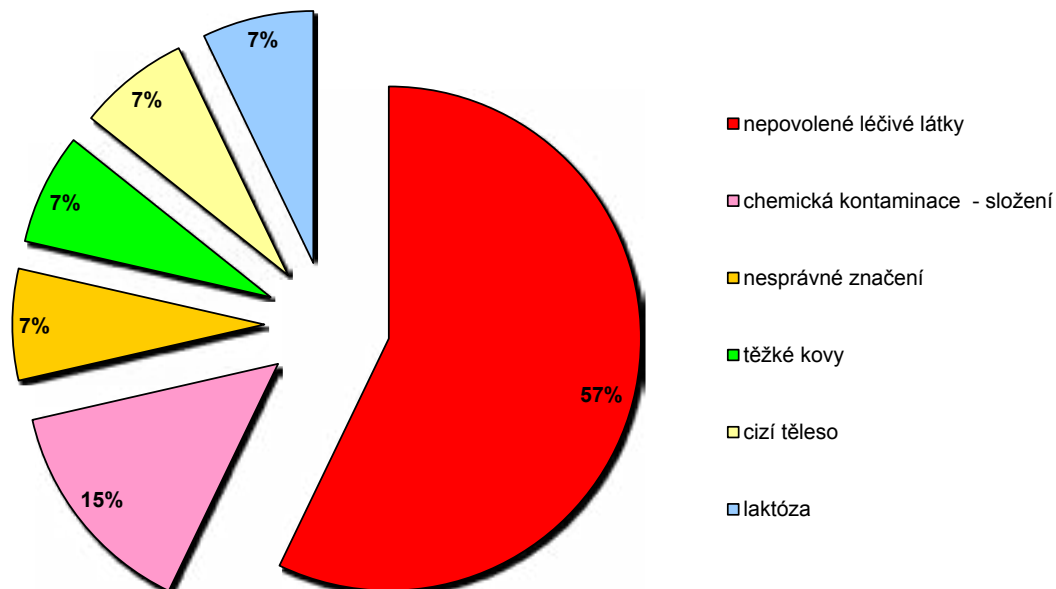
Přehled jednotlivých nebezpečí u vybraných kategorií výrobků

Graf č. 11 Podíl jednotlivých nebezpečí týkajících se produktů rybolovu v roce 2011

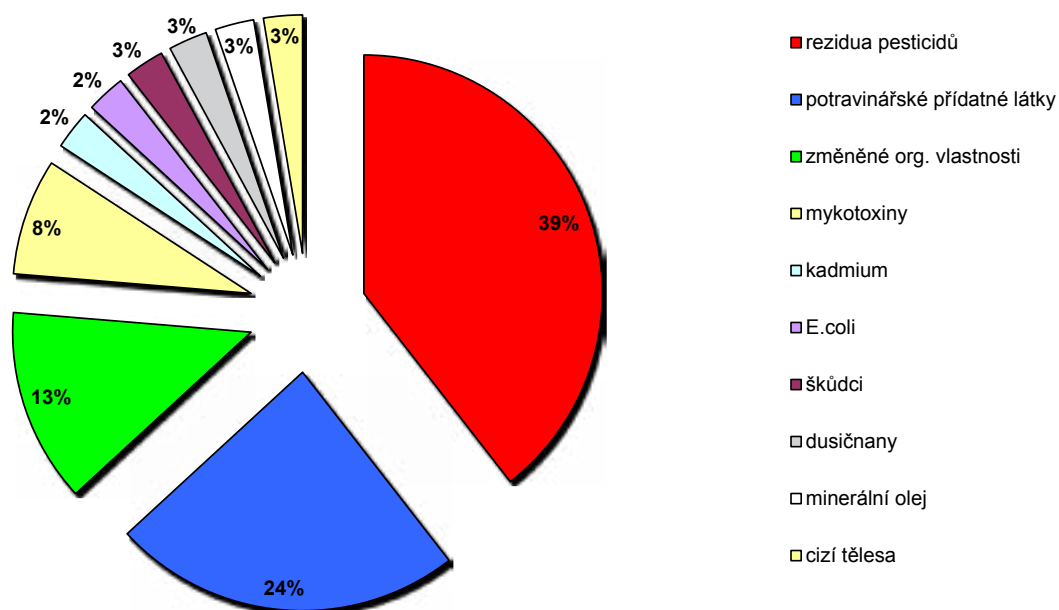
V roce 2011 SVS řešila 19 případů týkajících se produktů rybolovu. Další tři případy byly v kompetenci SVS a SZPI, jeden případ v kompetenci SVS a OOVZ a jeden v kompetenci SZPI, SVS a OOVZ.

Graf č. 12 Podíl jednotlivých nebezpečí v doplňcích stravy v roce 2011

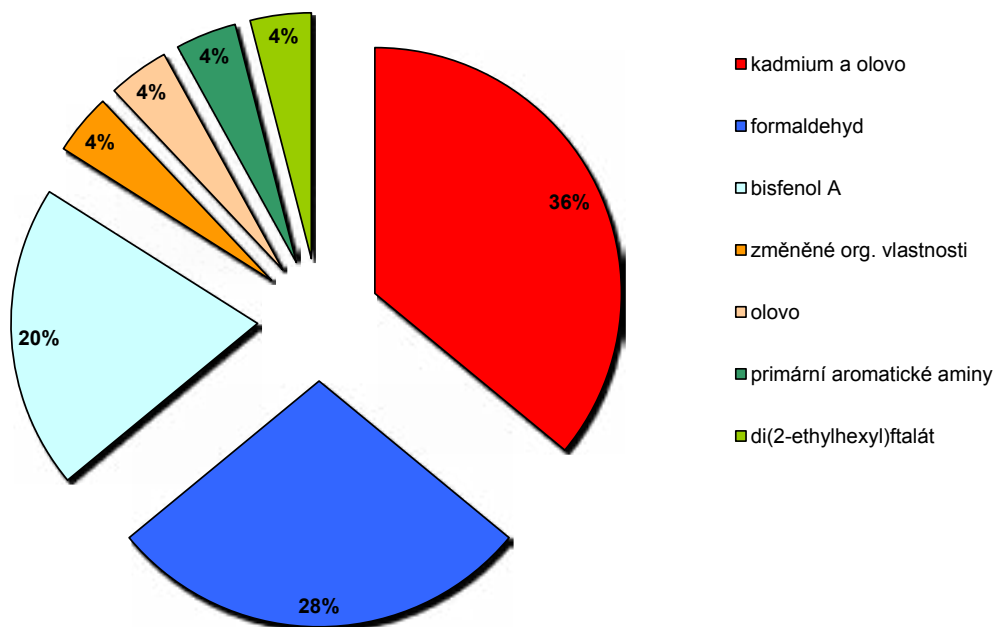
V roce 2011 SZPI řešila 14 případů týkajících se doplňků stravy. Žádný z případů nespadal do kompetence SVS. Do úseku grafu s názvem „nepovolené léčivé látky“ spadaly případy s nepovoleným obsahem zakázaných látek: tadalafil, vinpocetin, erytrosin a N-acetylcystein.

Graf č. 13 Podíl jednotlivých nebezpečí v ovoci a zelenině v roce 2011

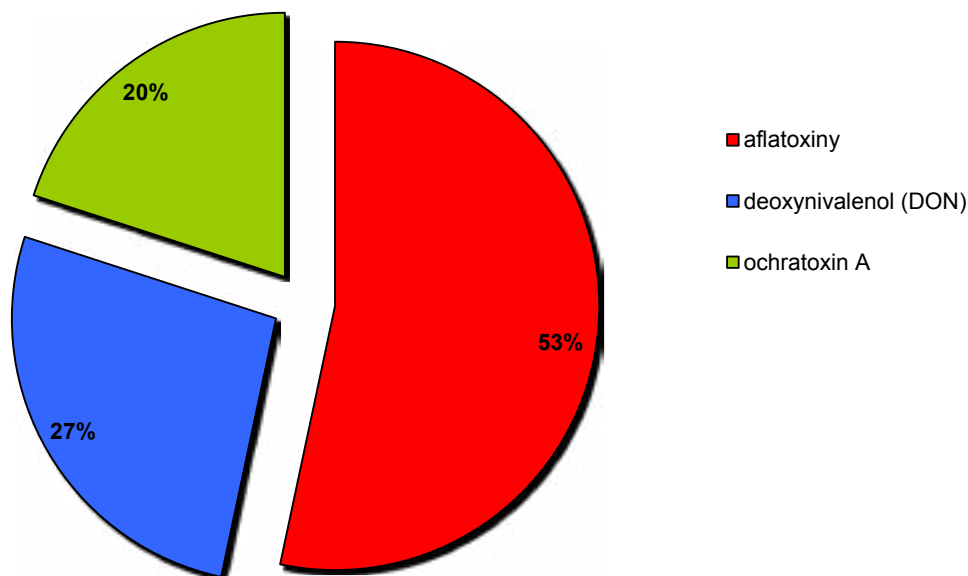

V roce 2011 SZPI řešila celkem 36 případů týkajících se ovoce a zeleniny. Další dva případy byly v kompetenci SZPI a GŘC. U potravinářských přídatných látek se především jednalo o vysoký obsah oxidu siřičitého, kyseliny sorbové a kyseliny mravenčí. Z reziduí pesticidů to byly tetradifon, formetanát, oxamyl a methomyl.

Graf č. 14 Podíl jednotlivých nebezpečí týkajících se FCM v roce 2011

V roce 2011 řešily OOVZ 25 případů týkajících se převážně migrace látek. Nejčastějšími případy byly notifikace týkající se migrace těžkých kovů (kadmium a olovo) a migrace formaldehydu a bisfenolu A.

Graf č. 15 Podíl jednotlivých mykotoxinů v ČR v roce 2011

V roce 2011 řešila SZPI 15 případů týkajících se přítomnosti mykotoxinů. Jednalo se zejména o výskyt aflatoxinů.

Tabulka č. 5 Přehled zemí původu výrobků s nejčastějším výskytem mykotoxinů

Země původu	Počet oznámení	Produkt
ČR	1	mleté lískové oříšky
ČR	1	rozinky sultánky
Itálie	1	těstoviny
Maďarsko	1	sušenky
Turecko	1	chalva s pistáciemi
Německo (surovina ze Švédska)	1	výrobky z obilnin obsahující ovesné vločky
Polsko (suroviny z ČR)	1	mouka určená pro výrobu těstovin
Gruzie	1	lískové oříšky
Írán	3	pistácie
Řecko	1	sušené fíky
Írán prostřednictvím Slovenska	1	solené pražené pistácie
Pákistán	1	rozinky
Bolívie prostřednictvím UK	1	para ořechy

Tiskové zprávy v roce 2011

V souvislosti s případy hlášenými systémem RASFF v ČR bylo vydáno celkem 37 tiskových zpráv. Státní zemědělská a potravinářská inspekce vydala 21 tiskových zpráv a Státní veterinární správa vydala 10 tiskových zpráv. K šesti případům pak byly vydány tiskové zprávy společně SVS a SZPI.

Závěr

V roce 2011 byl v České republice systémem RASFF zaznamenán z celkového počtu 197 oznámení největší podíl oznámení (přijata, odeslaná na základě kontroly trhu a dovozu) v těchto kategoriích: ovoce a zelenina, doplňky stravy, dále pak ryby a rybí produkty a FCM.

V roce 2011 byl největší počet nevyhovujících výrobků zaznamenán v kategorii ovoce a zelenina. Nejčastějším důvodem byl výskyt potravinářských přídatných látek, kdy se především jednalo o vysoký obsah oxidu siřičitého, kyseliny sorbové a kyseliny mravenčí a dále výskyt reziduí pesticidů. V případě kategorie FCM představovala nebezpečí nejčastěji migrace těžkých kovů (kadmium a olovo) a migrace formaldehydu a bisfenolu A. Nejčastějším důvodem pro oznámení v kategorii ryby a rybí produkty byl výskyt histaminu, reziduí veterinárních léčiv a Anisakis – poměrně častý parazit některých druhů mořských ryb. Významný byl počet oznámení v kategorii doplňky stravy. Jednalo se především o výskyt nepovolených léčivých látek, ve většině případů byly země původu USA. Z celkového počtu 194 oznámení řešených členy sítě v České republice nelze vysledovat měsíční závislost výskytu určité kategorie výrobku ani typu nebezpečí (viz příloha D). Počet oznámení řešených v systému RASFF v České republice oproti předchozímu období mírně vzrostl. V roce 2011 byla všechna oznámení vyřešena a byla přijata opatření, kdy ve většině případů došlo ke stažení výrobku z trhu. Informace o oznámeních bylo možné v týdenních přehledech zjišťovat na stránkách www.bezpecnostpotraviny.cz.

Spolupráce členů sítě v České republice za rok 2011 je hodnocena jako účinná, systém jako funkční a efektivní. Činnost je zabezpečována moderním technickým vybavením jednotlivých členů. Existence pracovní skupiny pro RASFF v ČR, která se schází od roku 2002, se také ukazuje jako účinná. Jednání této skupiny se účastní kontaktní osoby členů sítě s cílem průběžného hodnocení funkčnosti systému, vzájemné informovanosti, školení osob v používání technických prostředků a návrhů na zdokonalení systému.

Česká republika se aktivně účastní jednání pracovní skupiny pro systém RASFF při Evropské komisi. Prostřednictvím svého zástupce v této pracovní skupině ČR prezentuje a prosazuje stanoviska na zlepšení fungování systému RASFF a podílí se na přípravě legislativy.

V roce 2011 došlo k přechodu na novou platformu evropské databáze oznámení. Zprovozněna byla rovněž nová on-line aplikace iRASFF, umožňující tvorbu oznámení včetně jejich modifikace a okamžitého přenosu přes datovou linku všem účastníkům systému RASFF. ČR se plně zapojila do práce s danou aplikací počátkem října 2011.

V roce 2011 se NKM RASFF ČR významnou měrou podílelo na řešení dvou evropských potravinových krizí – případu enormních nálezů dioxinů v krmivech pro hospodářská zvířata a následně v potravinách živočišného původu a dále epidemie způsobené shiga-toxinem produkujícím E. coli 0104:H4 v klíčcích řecké seno.

Slovníček

Mykotoxiny

Jsou sekundární toxické metabolity vláknitých mikromycétů, které patří mezi významné toxiny přírodního původu. Mykotoxiny jsou strukturně odlišné komplexní organické sloučeniny o nízké molekulové hmotnosti. Jsou nebiřkovinné povahy, toxické pro člověka a živé organizmy. V současné době je známo přes 300 mykotoxinů. I nadále jsou objevovány a chemicky charakterizovány další nové mykotoxiny. Hlavní producenti mykotoxinů jsou plísňe rodů *Aspergillus*, *Penicillium* a *Fusarium*. Tvorba mykotoxinů je podmíněná biologickými, fyzikálními a chemickými faktory. Obsah mykotoxinů pak závisí na následujících faktorech: vlhkosti, teplotě, délce skladování, poškození obalu zrna, přítomnosti kyslíku, oxidu uhličitého, složení substrátu, mykologickém profilu toxinogenních vláknitých mikromycétů, sporulaci, mikrobiálních interakcích a přítomnosti hmyzu.

- **Aflatoxiny** patří do skupiny mykotoxinů, které jsou pro lidi zvláště škodlivé, i v malém množství jsou považovány za karcinogenní. Aflatoxiny jsou produkovány téměř výlučně kmeny *Aspergillus flavus* a *Aspergillus parasiticus*. Produkce aflatoxinů silně závisí na teplotě, vlhkosti, přístupu vzduchu, struktuře a chemickém složení substrátu. Důležité jsou i vlivy doprovodné mikroflóry. Existují látky, které jsou s to biosyntézu aflatoxinů do určité míry blokovat, jiné naopak jejich produkci zvyšují. Za základní považujeme aflatoxiny B1, B2, G1, a G2. Aflatoxin B1 je nejsilnější dosud známý přírodní karcinogen. Aflatoxiny produkované plísní *Aspergillus flavus* mohou infikovat plodiny, např. obilí, bavlnu, podzemnici olejnou a ořechy stromů. Potraviny choulostivé na výskyt aflatoxinů jsou arašídy, para ořechy, chilli koření, sušené ovoce (např. fíky), sója, kukuřice a výrobky z nich. Odvozené aflatoxiny se mohou nalézat také v mléku a v mléčných výrobcích (aflatoxiny M1 a M2). Tyto odvozeniny jsou produkovány v procesu trávení přežvýkavci, kteří jsou krmeni kontaminovanými krmivy. Aflatoxiny jsou s to vyvolat u člověka Reyův syndrom, zánět jater, primární hepatom, kwashiorkor a stavy útlumu imunity. Závěrem je nutno zdůraznit, že většina problémů s aflatoxiny u nás souvisí především s dovezenými potravinami, krmivy a surovinami.
- **Ochratoxin A** se vyskytuje v řadě komodit jak rostlinného, tak živočišného původu. Za hlavní zdroje ochratoxinu A v potravinách jsou pokládány cereálie, cereální produkty, vepřové maso, krev a vnitřnosti (játra, ledviny, výrobky z krve), dále káva, pivo, luštěniny, koření a zelený čaj. Mezi jeho další zdroje patří i sušené ovoce, jako např. fíky, rozinky, lékořice, grapefruitová šťáva, červené víno a vinný ocet.
- **Patulin** je v přirozených podmínkách znám především jako kontaminant jablek a výrobků z nich. Růst plísně a následná tvorba patulinu však běžně probíhá teprve při poškození povrchové tkáně plodu. V jablečných šťávách připravených z nahnilých jablek byly nalezeny určité koncentrace patulinu. Příležitostně byl také patulin zjištěn v ovoci s přirozenou hnědou hnilobou, jako jsou banány, grepy, broskve, meruňky, ananas, borůvky, v plesnivých kompotech, hruškových džusech, ale také v malinách.
- Kukuřice, krmiva a potraviny na bázi kukuřice patří k nejvýznamnějším zdrojům fumonisinů. **Fumonisin** již byly nalezeny v nudlích, koření (např. kari, kari pastách, chilli papričkách), pivu a chlebě.
- **Deoxynivalenol (DON)** je pravděpodobně nejběžnější a nejznámější mykotoxin kontaminující potraviny a krmiva z obilovin. Vyskytuje se prakticky kdekoli na světě, kde jsou pěstovány obiloviny. Deoxynivalenol se často vyskytuje v obilovinách. Deoxynivalenol můžeme nalézt v potravinách, jako jsou obiloviny a výrobky z nich, dětská výživa z obilovin, ječmen a hotové výrobky na bázi ječmene, různé druhy kukuřice, pšenice a výrobky z ní, triticales, rýže, proso, čirok, otruby, žitná mouka, chleba, špagety, müsli, nudle, pivo, koriandr, zázvor, sójové boby, česnek, brambory.

- **Zearalenon** je běžně nacházen v potravinách, hlavně cereáliích a cereálních produktech, zejména v oblastech s teplým podnebím. Vysoké koncentrace zearalenonu ve vzorcích obilovin a krmiv jsou spíše důsledkem nesprávného ošetření a uskladnění než primárního vzniku před sklizní na poli. Zearalenon byl nalezen v potravinách, jako jsou obiloviny a výrobky z nich, ječmen, slad, pivo, kukuřice, cornflakes, popcorn, žito, oves, pšenice, chléb, rýže, čirok, proso, boby, ořechy, banány, chilli koření, koriandr, kari, fenykl, pepř, olej.

Bakteriální toxiny

Botulotoxiny patří mezi nejsilněji působící toxiny v přírodě (1 mg botulotoxinu je smrtící dávka pro 16 000 lidí), jejich producentem je bakterie *Clostridium botulinum*. Konzumace potravin kontaminovaných botulotoxinem může vyvolat otravu z potravin, tzv. *alimentární intoxikaci*. Botulotoxiny jsou bílkovinné povahy, a proto se inaktivují zvýšenou teplotou (15 až 25 minut při 100 °C). Příznaky otravy, tzv. botulismu, se projevují po 6 až 72 hodinách po požití potravy obsahující toxin a spočívají v bolesti hlavy, zvracení, suchu v ústech, dvojitém vidění a v konečné fázi v ochrnutí svalstva včetně dýchacího, které končí v 30 až 65 % smrtí. Léčba spočívá ve vstřikování velkých dávek antobotulinového séra. Nejčastěji dochází k otrávám při domácím zavařování masa při teplotách nepřevyšujících 100 °C.

PAU

Polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU, PAH) jsou závažnou skupinou škodlivých látek vznikajících během neúplného hoření organických materiálů (uhlí, dřevo, pohonné hmoty) a působením vyšších teplot na potraviny při uzení, pražení, grilování, pečení, smažení apod. Nejčastěji vyskytující se PAU jsou: benzo(a)pyren, naftalen, acenaftylen, acenaften, fluoren, fenantren, antracen, fluoranten, pyren, benzo(a)antracen, chrysen, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, indeno(123-cd)pyren, dibenzo(ah)antracen.

Rezidua inhibičních látek

Jako „rezidua inhibičních látek“ (RIL) se označují zbytky léčivých přípravků ze skupiny antibiotik a chemoterapeutik, které lze zjišťovat v živočišných tkáních zvířat určených k produkci potravin, pokud byla zvířatům tato léčiva podána jakoukoli povolenou formou včetně podání cestou medikovaného krmiva. Pokud nebyla u těchto veterinárních léčivých přípravků dodržena ochranná lhůta, tedy období mezi posledním podáním léčivého přípravku v souladu se zákonem o léčivech a okamžikem, kdy lze od těchto zvířat získávat živočišné produkty určené k výživě lidí, lze zbytky léčivých přípravků zjišťovat v hodnotách nad stanovený maximální limit reziduí (MLR). Při tomto zjištění je surovina/potravina nepoživatelná. Vyšetření zbytků léčivých přípravků se provádí zpravidla třemi stupni tzv. plotnové metody, kdy pomocí kombinace různých testačních mikroorganismů se přítomnost antibiotika projeví zónou inhibice růstu těchto mikroorganismů nad 2 mm od vyšetřované tkáně tkáně/potraviny. Tyto metody však mohou sloužit pouze jako screeningové pro vyloučení negativních vzorků. Na ně musí navazovat metody fyzikálně chemické, určené ke konečné kvantifikaci pozitivních zjištění. Používá se semikvantitativní metoda, která pracuje na principu RIA, využívá se efektu vazby detekované látky a látky značené ¹⁴C nebo ³H na vazebný receptor nebo specifickou protilátku. Množství navázaného značeného ¹⁴C nebo ³H se měří analyzátozem Charm II v jednotkách CPM (count per minute). Vyhodnocení provádí analyzátor porovnáním CPM vzorku a kontrolního bodu pro jednotlivé inhibiční látky. Kontrolní bod je nastaven na hladinu MLR (tam, kde je tato hodnota stanovena) nebo na jinou uzančnou hodnotu pro každou látku. Posledním stupněm detekce reziduí léčiv je jejich bezpečné druhové určení a přesná kvantifikace, ke které se používají nejmodernější laboratorní techniky, jako je vysokoúčinná kapalinová chromatografie s hmotovou detekcí HPLC MS/MS.

Potravinářské přídatné látky

Potravinářské přídatné látky (potravinářská aditiva) jsou látky, které se z technologických důvodů záměrně přidávají do potravin při jejich výrobě a stávají se tak součástí konečné potraviny. Potravinářskými přídatnými látkami se rozumí látky, které se bez ohledu na jejich výživovou hodnotu zpravidla nepoužívají samostatně ani jako potravina, ani jako charakteristická potravinová přísada. Přidávají se do potravin při výrobě, zpracování, úpravě, balení, přepravě nebo skladování, čímž se samy stávají součástí konečné potraviny. Potravinářské přídatné látky se podle účelu použití zařazují do jednotlivých kategorií. K nejvíce používaným patří barviva, náhradní sladidla, konzervační látky, antioxidanty, látky chuťové a zahušťovadla.

Těžké kovy

Mezi těžké kovy se zpravidla řadí rtuť, kadmium, olovo a arzen.

- **Olovo** se do potravního řetězce dostává z obalových materiálů, v malém množství z nátěrových látek, případně spalováním fosilních paliv. Nejvydatnějším zdrojem pro životní prostředí je doprava. Zemědělská půda obsahuje průměrně 10 mg Pb/kg, např. v listech stromů kolem frekventovaných komunikací jsou zjišťovány hodnoty až 700 mg/kg.
- Hlavními zdroji znečištění životního prostředí, a tedy potravního řetězce člověka **kadmíem**, jsou těžba rud železa a zinku, spalování fosilních paliv, výroba plastů. Závažným zdrojem jsou opotřebované a nesprávně likvidované akumulátorové baterie. Kadmium se může dostat do půdy jako součást nekvalitních amonných a především fosforečných hnojiv, v minulosti k nám dovážených ve značném objemu z Afriky.
- Ke vstupu **rtuti** do životního prostředí přispívají hlavně vulkanická činnost, spalování uhlí, použití rtuti v průmyslu a zemědělství a manipulace s odpady. Celkové množství rtuti vstupující do atmosféry se odhaduje na 150 000 tun ročně, zhruba 2/3 připadají na přirozené zdroje. Koncentrace rtuti v nekontaminovaných půdách se pohybují v rozmezí 0,02 – 0,2 mg/kg. Vzhledem k malé mobilitě rtuti v půdě přechází rtuť z půdy do rostlin jen málo. Obsah rtuti v rostlinách se pohybuje v desetinách až desítkách µg/kg. Některé jedlé houby, ryby, měkkýši a korýši obsahují vyšší koncentrace rtuti (desetiny až jednotky mg/kg).

Dioxiny

Dioxiny (polychlorované dibenzo-p-dioxiny, PCDD) a polychlorované dibenzofurany (PCDF) patří mezi chlorované uhlovodíky vznikající jako nežádoucí složky při chemických reakcích v průmyslové výrobě, při spalovacích procesech (dřevo, uhlí) za přítomnosti chlóru a při fotochemických reakcích v atmosféře. Tyto látky nemají žádné praktické využití, nebyly tedy cíleně vyráběny. Pomocí prachových částic jsou rozšířeny po celé zeměkouli. Ukládají se na rostlinách nebo v důsledku promývání vzduchu deštěm i v půdě a vodách. Dioxiny však nejsou přijímány kořeny, takže pokud se do půdy dostanou, tak v ní trvale zůstávají. Pod pojem dioxin je zahrnuto 75 sloučenin ze skupiny polychlorovaných dibenzo-p-dioxinů (PCDD) a 135 sloučenin ze skupiny polychlorovaných dibenzofuranů (PCDF). Toxicita některých dioxinů je velmi vysoká a v závislosti na délce expozice a koncentraci působí u člověka nepříznivě na imunitní a hormonální systém, na játra a nervovou soustavu. Některé dioxiny mají rovněž účinky teratogenní a karcinogenní. Denní limit příjmu dioxinů je podle WHO 70 – 280 pg pro člověka vážícího 70 kg (1 pg je jedna triliontina gramu). Statisticky vychází, že denně člověk průměrně přijme cca 120 – 180 pg dioxinů z potravy a vzduchu. Koncentrace dioxinů se vyjadřuje v přepočtu na 2,3,7,8-tetrachlorodibenzo-p-dioxin (TCDD) a jejich toxicitu lze vyjádřit jako TEQ (toxický ekvivalent). Hlavními potravinovými zdroji jsou hovězí a drůbeží maso a mléko (včetně mateřského).

Pesticidy

Pesticidy jsou širokou skupinou chemických prostředků na ochranu rostlin využívaných při pěstování a skladování rostlinné produkce, která zahrnuje čtyři hlavní typy: insekticidy používané pro regulaci hmyzu, herbicidy používané pro regulaci plevelů, rodenticidy používané pro regulaci hlodavců a fungicidy používané pro regulaci plísní a hub. Dále mezi pesticidy patří i akaricidy (proti pavoukovitým), moluskocidy (proti měkkýšům) a regulátory růstu rostlin. K rozmachu využívání pesticidů došlo v 30. letech 20. století. Později bylo zjištěno, že mnohé z účinných látek jsou toxické (např. DDT, aldrin, chlordan, dieldrin, endrin, lindan aj.) a jsou značně perzistentní, tzn., že setrvávají dlouho v potravinovém řetězci a jejich množství se v organismu kumuluje. Proto došlo v různých zemích k postupnému zákazu řady z nich. Kromě zákazu jejich používání jsou legislativně stanoveny limity pro jejich zbytková množství (rezidua) a provádí se přísná kontrola. Látky na ochranu rostlin, které se nesmějí používat, jsou stanoveny vyhláškou č. 329/2004 Sb., která je v souladu se směrnicemi EU.

Dusičnany a dusitany

Dusičnany a dusitany (nitráty a nitrity) jsou přirozenou složkou mnoha potravin v důsledku koloběhu dusíku v přírodě. Rozkladem bílkovin a jiných dusíkatých látek se uvolňuje amoniak, ten je nitrifikačními bakteriemi oxidován na dusitany, a ty se dále oxidují na dusičnany. Denitrifikační bakterie z dusičnanů uvolňují dusík, který se vrací do atmosféry. Do potravin rostlinného původu se dusičnany a dusitany dostávají z půdy (více v případě dusičnanového hnojení), zatímco do potravin živočišného původu z krmiv a také jako aditiva (solení masa nebo proti duření sýrů během zrání). Zvýšený obsah dusičnanů a dusitanů v potravinách může být buď důsledkem nevhodných podmínek pěstování, nebo důsledkem přídavku těchto látek jako potravinových aditiv. Hlavními potravinovými zdroji dusičnanů je zelenina, brambory a pitná voda. Různé druhy zeleniny akumulují dusičnany v různé míře, a také záleží na klimatických podmínkách, takže obsah značně kolísá. Obvykle však bývá vysoký obsah (nad 1000 mg/kg) hlavně v salátu, špenátu, endivii, ředkvi, ředkvičce, celeru, reveni a cukrové kukuřici. Středně vysoký obsah mají zelí, kapusta, květák, lilek, petržel, mrkev, brokolice, česnek, brambory. Nízký obsah (pod 250 mg/kg) mají růžičková kapusta, cibule, rajčata, hrách, chřest, okurky. Z ovoce jsou významnějšími dodavateli dusičnanů jen jahody, melouny a banány. Z výsledků sledování potravin na trhu vyplývá, že limitní hodnoty jsou překračovány jen výjimečně. V živočišných potravinách bývá obsah dusičnanů velmi nízký, výjimkou jsou masné výrobky, do nichž se dusičnany nebo dusitany přidávají při solení masa.

Melamin

Termín "**melamin**" je určen pro chemickou látku, avšak používá se také k označení melaminové pryskyřice, tj. plastu vyrobeného z melaminu polymerací. Melamin je nutné odlišit od melaninu – pigmentu, který se nachází v kůži a ve vlasech. Melamin je organická látka (1,3,5-triazin-2,4,6-triamin), která je jen málo rozpustná ve vodě. Jde o trimer kyanamidu a stejně jako kyanamid obsahuje 66 % hmotn. dusíku, který se při spalování uvolňuje, a tak melamin působí jako inhibitor hoření. Melamin je metabolit pesticidu cyromazin. Tvoří se v těle savců, kteří tento pesticid trávili. Uvádí se rovněž, že se cyromazin konvertuje na melamin v rostlinách. Melamin, který se vyrábí průmyslově z močoviny, se používá: a) ve spojení s formaldehydem: vzniká melaminová pryskyřice (velmi trvanlivý polymer) a melaminová pěna, která se používá k čištění; b) k výrobě hnojiv; c) v Africe při léčbě tzv. trypanosomiázy. Studie na zvířatech ukazují, že melamin může způsobovat ledvinové kameny, rakovinu a poškození reprodukce. Problematika toxicity melaminu se dostala do popředí zájmu odborné i laické veřejnosti poté, co byl zjištěn v USA výskyt melaminu v krmivech určených pro psy, kočky, prasata a kuřata. Melamin se dostal do těchto krmiv jako kontaminant rostlinné bílkoviny (pšeničného lepku a rýžového bílkovinného koncentráту) importované z Číny do USA. Výskyt melaminu v živočišných krmivech byl rovněž zjištěn v EU a stal se předmětem

notifikace v systému RASFF. V září 2008 byl v Číně objeven melamin v mléce, nejprve v sušeném mléce pro dětskou výživu. Později byl melamin prokázán i v konzumním mléce a dalších mléčných výrobcích celé řady výrobců. Někteří čínští producenti mléka do ředěného mléka přidávali průmyslovou látku melamin (používanou při výrobě plastických hmot), aby zvýšili obsah dusíku, a tím při testech zamaskovali nízký obsah bílkovin. Ukázalo se, že dávky melaminu v mléce postačují k tomu, aby u dětí vyvolaly poškození ledvin, v extrémních případech i jejich selhání.

Alergenní mléčné složky

Kravné mléko patří k potravinám s významnou potencií vyvolávat alergické reakce. Alergie na kravné mléko postihuje zvláště kojence a malé děti do tří let, u kterých je mléko hlavní složkou jídelníčku. Naštěstí ve více než 80 % dochází do věku 3 let k uzdravení a nástupu tolerance mléka. Pro prevenci rozvoje potravinové alergie v raném dětském věku má velký význam kojení, které má ochranný účinek pro nezralou střevní sliznici kojence a umožňuje příznivý vývoj imunitního systému střeva a celé střevní bariéry. V dospělé populaci není alergie na kravné mléko tak dobře zmapována jako v dětském věku, ale některé studie ukazují, že alergie na kravné mléko je v dospělosti zřejmě větším problémem, než se všeobecně uznává. Alergie na kravné mléko vyvolává pestré projevy s postižením kůže, dýchacích cest a trávicího traktu. Nejčastěji se klinicky manifestuje chronickými onemocněními jako atopický ekzém a chronický alergický zánět trávicího traktu. Akutní, život ohrožující reakce jsou popisovány po požití kravného mléka zřídka, častěji u malých dětí. Hlavní alergeny kravného mléka jsou dobře známy. Dělí se na kaseiny a alergeny obsažené v syrovátce (α -laktalbumin, β -laktoglobulin, sérový albumin, imunoglobulin). Nejběžnějším typem alergické reakce na kravné mléko je reakce zprostředkovaná IgE protilátkami. Dosud jedinou spolehlivou léčbou alergie na kravné mléko je vyloučení kravného mléka z jídelníčku. V důsledku zkřížené alergie nelze ve většině případů (až v 90 %) nahradit kravné mléko mlékem kozím nebo ovčím. Kojencům a malým dětem s alergií na kravné mléko jsou podávány přípravky připravené na bázi hydrolyzy mléčné bílkoviny, které v důsledku rozštěpení bílkoviny na menší molekuly ztrácejí alergenní potenci. Intenzivní působení tepla alergenicitu redukuje, ale neodstraňuje ji zcela. Teploty nad 100 °C mohou naopak vést ke vzniku nových alergenů. Pro jedince alergického na kravné mléko je velkou pomocí spolehlivá informace o složení potravinového výrobku, která zabrání nechtěnému požití. V současnosti platná legislativní pravidla pro označování potravin na obalu zajišťují mnohem větší ochranu jedince s potravinovou alergií než dříve. Kravné mléko patří mezi potraviny nebo složky potravin, které pokud jsou obsaženy ve výrobku, musí být uvedeny na obalu výrobku bez ohledu na množství.

Parazit *Anisakis*

Anisakis simplex (sledový červ) je poměrně častý parazit některých druhů mořských ryb, zejména sledů, makrel, tresek, mořských lososů, platýzů, mořských jazyků a dasů. Spíše než ve svalovině se nachází na gonádách, játrech a střevech. Do svaloviny invadují živé larvy v případě, že ryby nejsou vykuchány a jsou uchovány při teplotě tajícího ledu. Nízká teplota je pak stimuluje k opuštění tělní dutiny a k penetraci do svaloviny. Po požití rybiho masa napadeného larvami červa lidé onemocní anisakidózou, která se projevuje prudkými bolestmi břicha a zvracením nebo nemoc může proběhnout bezpříznakově. Symptomy se dostaví 1 hodinu až 2 týdny po konzumaci nedostatečně tepelně zpracované infikované ryby. Jedná se o chronické zažívací potíže související se vznikem eosinofilního granulomu v žaludku. Po třech týdnech od počátku onemocnění larvy většinou spontánně opustí zažívací trakt. Dospělí červi i larvy jsou citliví na vyšší i nízké teploty, proto jsou usmrceni buď při dostatečném tepelném zpracování rybiho masa, nebo při jeho zmrazení (-35 °C po dobu 15 hodin nebo na -20 °C po dobu nejméně 24 hodin). Při nákupu čerstvých mořských ryb se doporučuje prohlédnout svalovinu, zda není napadena červy.

Mikrobiální kontaminace

- **rod *Salmonella*:** obsahuje podle nejnovějších taxonomických studií pouze 4 druhy a všechny jsou patogenní. *Salmonella typhimurium* způsobuje velmi vážné střevní onemocnění lidí – břišní tyfus, který se projevuje silnými bolestmi břicha, malátností a vysokými teplotami spojenými s blouzněním. Infekce se do zažívacího traktu dostává potravinami nebo pitnou vodou. *Salmonella enteritidis* se vyskytuje často v trusu ptáků (hlavně kachen a holubů), odkud se může dostat do potravin. Onemocnění se označuje jako salmonelóza. Salmonelóza může být smrtelná především u kojenců nebo malých dětí. Salmonely jsou schopny množit se v potravinách živočišného původu.
- **rod *Listeria*:** je v přírodě velmi rozšířený a vyskytuje se také ve fekáliích a někdy i v potravinách. To platí i o jeho patogenním druhu *Listeria monocytogenes*, který u oslabených jedinců (děti, těhotné ženy, rekonvalescenti, starší lidé apod.) může vyvolat encefalitidu, onemocnění jater aj. nemoci s poměrně vysokou úmrtností. Vyskytuje se i ve stolici zdravých lidí a bývá přenášen nepasterovaným mlékem a jinými potravinami.
- **rod *Pseudomonas*:** zahrnuje přísně aerobní bakterie bez kvasných schopností. Široké enzymové vybavení způsobilo, že se některé druhy tohoto rodu používají pro průmyslové oxidace různých organických sloučenin, hlavně při výrobě léků apod. Řada druhů tvoří barviva a tím způsobují nežádoucí zabarvení potravin. Určité druhy vyvolávají v potravinách cizí vůně nebo pachy nebo pachuti. *Pseudomonas aeruginosa* jako potenciální patogen vyvolává řadu onemocnění, jako je zánět močových cest, středního ucha či hnisání popálenin. Většina kmenů vylučuje vysoce toxický toxin A.
- **rod *Escherichia*:** jednotlivé druhy jsou obyvateli střevního traktu různých živočichů. Nejdůležitější je *Escherichia coli*, který se nachází ve spodní části střevního traktu člověka a teplokrevných zvířat a vyskytuje se tedy i ve výkalech. Jeho přítomnost ve vodách nebo v potravinách je proto ukazatelem, že zde došlo k znečištění fekáliemi. Pravidelně se vyskytuje v potravinářských surovinách, které byly nutně v kontaktu s hnojenou půdou. Některé jeho kmeny způsobují průjemová střevní onemocnění a onemocnění močových cest. Přítomnost *E. coli* ve vodě nebo v potravinech ukazuje, že stejným způsobem se do tohoto prostředí mohou dostat i patogenní střevní bakterie.

GMO

Za GMO je považován organizmus, s výjimkou člověka, jehož dědičná informace uložená v DNA byla změněna pomocí technik genového inženýrství, tedy jiným způsobem než běžným rozmnožováním a kombinací vloh rodičovského páru. Geneticky modifikovány mohou být rostliny, zvířata i mikroorganismy. Běžný spotřebitel se v současné době může nejčastěji setkat s produkty z GMO rostlinného původu. Celosvětově se GM plodiny pěstují celkem na cca 160 mil. ha orné půdy (2011). K předním světovým pěstitelům GM plodin patří USA, Argentina, Brazílie, Kanada, Indie, Čína, Paraguay a Jihoafrická republika. Ze zemí EU se GM plodiny pěstují ve Španělsku, České republice, Rumunsku, Portugalsku, Polsku, Slovensku, Švédsku a Německu (2011). Ke komerčnímu pěstování jsou na území EU povoleny pouze GM kukuřice (MON 810) a GM brambory (Amflora). Ve světě jsou nejvíce pěstovány GM odrůdy sóji, kukuřice, bavlníku a řepky. Dalšími plodinami, jejichž GM odrůdy se ve světě nejčastěji pěstují na produkčních plochách, jsou rýže, cukrovka, brambory, rajčata, paprika, papája a dýně. Většinou se jedná o plodiny odolné k herbicidům a hmyzím škůdcům. V současné době se GM plodiny uplatňují stejně jako nemodifikované, zejména pak jako potraviny a krmiva, která se pak nazývají geneticky modifikovaná. GM potraviny a krmiva jsou takové, které obsahují GMO, sestávají z GMO nebo jsou z GMO vyrobeny. Na trh Evropské unie je povoleno uvádět pro krmné a potravinářské účely produkty z GM plodin, jejichž bezpečnost byla prověřena Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA). Jedná se o různé typy GM kukuřice, sóji, řepky a bavlníku. Nejdostupnější jsou výrobky z GM sóji a kukuřice. Většinou se lze setkat s oleji. V současné době není v Evropské unii povolena produkce ani distribuce GMO živočišného původu (ryby, prasata, drůbež a jiná

hospodářská zvířata) pro potravinářské účely. Krmiva určená pro výživu hospodářských zvířat v současné době mohou obsahovat složky získané z GM plodin (nejčastěji GM sója a kukuřice) či GM mikroorganismů (biomasa z GM kvasinek či bakterií). Maso a mléko získané od zvířat krmených GM krmivy se neliší od produktů získaných od hospodářských zvířat krmených tradičními krmivy, jsou zcela bezpečné. Na takovéto produkty se nevztahují pravidla pro označování. Evropská legislativa vyžaduje označování potravin, které jsou vyrobeny, obsahují či sestávají z GMO. Takové potraviny musí být na obalu zřetelně označeny nápisem „*geneticky modifikovaný organizmus*“, popř. konkrétně „*geneticky modifikovaná kukuřice, sója*“ apod., a zároveň je označení doplněno tzv. jednoznačným identifikačním kódem, který přesně určuje, jaká modifikace byla v rámci šlechtění u rostliny použita. Takováto informace na etiketě výrobku poskytuje spotřebiteli svobodnou volbu a možnost rozhodování při výběru potravin, které konzumuje. V některých zemích EU se lze setkat s označením potravin „*vyrobena bez GM technik*“. V USA nebo Kanadě se naopak GM produkty neoznačují. Cílem všech legislativních opatření, která jsou v současné době v rámci Evropské unie v platnosti, je zabezpečit vysokou ochranu lidí, zvířat a životního prostředí. Při posuzování možných rizik GM potravin a krmiv se vychází mimo jiné také z principu předběžné opatrnosti. Hodnocení rizik provádí Evropský úřad pro bezpečnost potravin ve spolupráci s členskými státy EU. Dosavadní studie, včetně několikaletého využívání GMO v potravinovém řetězci, neprokázaly negativní účinky schválených GMO na lidské zdraví. Vývoj směřuje k tomu, že GMO budou lépe odolávat výkyvům klimatu, budou bezpečnější pro spotřebitele (odolnost k houbovým chorobám), budou mít vyšší nutriční hodnoty a vyšší obsah látek prokazatelně pozitivních pro zdraví lidí. V souladu s rozvojem vědy je zajištěno i efektivní vyhodnocení jejich bezpečnosti pro spotřebitele.

Více informací naleznete na:

www.bezpecnostpotravin.cz

www.szpi.gov.cz

Přílohy

Příloha A

Oznámení přijatá systémem RASFF v České republice v roce 2011

Poř. č.	Datum	Produkt	Nebezpečí	Oznamuje	Země původu	Dozorový orgán
1.	4. 1. 2011	boloňské lasaně	cizí těleso	Francie	Francie	SZPI
2.	4. 1. 2011	ovocný jogurtový desert	olovo	Polsko	ČR	SVS
OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU						
3.	10. 1. 2011	dýňová semínka	isofenphos-methyl	Rakousko	ČR, Nizozemsko, Německo, Chor- vatsko, Maďarsko, Čína	SZPI
4.	14. 1. 2011	krmný tuk rostlin- ného původu pro prasata a drůbež	dioxiny	Německo	Německo	SVS, OOVZ, SZPI, MV
5.	19. 1. 2011	melaminové hrnečky	migrace formalde- hydu	Německo	Čína	OOVZ
6.	24. 1. 2011	vitaminové premixy	chloramfenikol	Německo	Čína	ÚKZÚZ
7.	24. 1. 2011	boloňská omáčka	kousky skla	Německo	Německo	SZPI
8.	2. 2. 2011	aljašská treska	nelegální dovoz a falšované zdravot- ní certifikáty	Německo	Čína	SVS
9.	4. 2. 2011	hluboce zmrazené řezané špenátové listy	kadmium	Slovensko	Belgie	SZPI
10.	8. 2. 2011	mleté lískové oříšky	aflatoxiny	Německo	Česká republika	SZPI
11.	8. 2. 2011	těstoviny	deoxynivalenol (DON)	Německo	Itálie	SZPI
12.	8. 2. 2011	čerstvá paprika	etephon	Španělsko	Španělsko	SZPI
13.	10. 2. 2011	kaviár	plísně a kvasinky	Německo	Švédsko	SVS
14.	10. 2. 2011	měkké karamely	plísně	Polsko	Polsko	SZPI
15.	18. 2. 2011	mléčné pudinky	peroxid vodíku	Německo	Německo	SVS
16.	24. 2. 2011	květový med	nepovolená látka sulfadimetoxin	Maďarsko	ČR	SVS
17.	24. 2. 2011	králíčí maso	rtuť	Německo	Čína	SVS
18.	8. 3. 2011	liči	siřičitany	Belgie	Madagaskar	SZPI
19.	9. 3. 2011	doplňěk stravy	tadalafil	Slovensko	Velká Británie	SZPI
20.	11. 3. 2011	plastový uzávěr	DEHP-di-(2-etylhe- xyl) ftalát	Německo	Čína	OOVZ
21.	14. 3. 2011	hrnky	formaldehyd	Německo	Čína	OOVZ
22.	22. 3. 2011	čočka, luštěniny	glyfosát	Německo	Turecko	SZPI
23.	24. 3. 2011	čočka	glyfosát	Německo	Turecko	SZPI
24.	25. 3. 2011	žampionová omáčka	gluten	Slovensko	Polsko	SZPI

Poř. č.	Datum	Produkt	Nebezpečí	Oznamuje	Země původu	Dozorový orgán
25.	28. 3. 2011	čočka	glyphosát	Německo	Turecko	SZPI
26.	7. 4. 2011	krocání stehna	Salmonella Saint Paul	Polsko	Polsko	SVS
27.	8. 4. 2011	rozinky sultánky	ochratoxin A	Německo	ČR	SZPI
28.	8. 4. 2011	dětská výživa Králík se špenátem a bramborem	vysoký obsah dusičnanů	Slovensko	ČR	SVS
29.	13. 4. 2011	sušenky	deoxynivalenol (DON)	Maďarsko	Maďarsko	SZPI
30.	13. 4. 2011	pangasius	trifluralin	Německo	Vietnam	SVS
31.	15. 4. 2011	vepřové maso	sulfadiazin	Belgie	Belgie	SVS, SZPI
32.	22. 4. 2011	lunchmeat	lepek	Maďarsko	ČR	SVS
33.	4. 5. 2011	oplatky plněné cukrovou pěnou a s tmavou tukovou polevou	nedeklarovaná vejce	Německo	Německo	SZPI
34.	11. 5. 2011	paprika čerstvá	formetanat a klofentezin	Řecko	Turecko	SZPI
35.	13. 5. 2011	krmivo pro psy	podezření z falšová- ní krmiva pro psy	Belgie	Belgie	ÚKZÚZ
36.	13. 5. 2011	mléčná rýže	úlomky skla	Německo	Německo	SVS
37.	16. 5. 2011	tuňák	histamin	Itálie	Srí Lanka	SVS
38.	26. 5. 2011	chlazené tvarohové sýry (typu quark)	plíseň	Německo	Německo	SVS
39.	28. 5. 2011	bio okurky	enterohemoragická E. coli	Německo	Španělsko	SZPI
40.	31. 5. 2011	řepkový olej	benzo(a)pyren	Německo	Německo	SZPI
41.	6. 6. 2011	žampiony	oxid siřičitý	Slovensko	Čína	SZPI
42.	10. 6. 2011	sklenice s dekorem	migrace kadmia a olova	Polsko	Čína	OOVZ
43.	10. 6. 2011	paprika čerstvá	tetradifon	Bulharsko	Turecko	SZPI
44.	10. 6. 2011	paprika čerstvá	formetanát	Bulharsko	Turecko	SZPI
45.	10. 6. 2011	sardinky	lepek	Slovensko	Lotyšsko	SVS
46.	15. 6. 2011	rýžové nudle	nepovolená genetická modifikace	Německo	Čína	SZPI
47.	15. 6. 2011	pečená masová se- kaná s česnekem	nedeklarovaná mléč- ná složka	Slovensko	ČR	SVS
48.	17. 6. 2011	doplněk stravy	vinpocetin	Kypr	USA	SZPI
49.	17. 6. 2011	doplněk stravy	erytrosin	Kypr	USA	SZPI
50.	20. 6. 2011	doplněk stravy	vinpocetin	Kypr	USA	SZPI
51.	24. 6. 2011	instantní slepičí polévka	nedeklarovaná mléč- ná složka	Slovensko	EU	SZPI
52.	28. 6. 2011	paprika čerstvá	klofentezin	Bulharsko	Turecko	SZPI
53.	7. 7. 2011	kalciové tablety s vitamínem D3	kovové úlomky	Německo	Maďarsko	SZPI

Poř. č.	Datum	Produkt	Nebezpečí	Oznamuje	Země původu	Dozorový orgán
54.	8. 7. 2011	semínka pro klíčení (Pískavice řecké seno)	otrava potravinami způsobená pravděpodobně nákazou STEC	Německo	Egypt (baleno ve Spojeném království) prostřednictvím Nizozemska a Německa	SZPI
55.	20. 7. 2011	pšeničná vláknina	antrachinon	Belgie	Pákistán	SZPI
56.	26. 7. 2011	melaminová obračečka	formaldehyd	Lotyšsko	Čína	OOVZ
57.	27. 7. 2011	mandle, arašídy, pistácie	chybějící osvědčení o zdravotní nezávadnosti a společné vstupní doklady (SVD)	Polsko	USA, Írán, Indie přes Ukrajinu	SZPI
58.	28. 7. 2011	chilli prášek	Salmonella spp.	Nizozemsko	Indie	SZPI
59.	29. 7. 2011	výživový doplněk	N-acetylcystein	Polsko	USA	SZPI
60.	5. 8. 2011	mák modrý celý	nevyhovující organoleptické vlastnosti	Slovensko	ČR	SZPI
61.	10. 8. 2011	sušené mléko	falšování	Maďarsko	ČR	SVS
62.	11. 8. 2011	slávky středomořské	E.coli	Itálie	Itálie	SVS, OOVZ
63.	18. 8. 2011	zelený jíl	arzen, olovo	Francie	Francie	SZPI
64.	24. 8. 2011	sklenice	olovo	Polsko	ČR	OOVZ
65.	29. 8. 2011	makrela	Anisakis	Itálie	Norsko	SVS
66.	2. 9. 2011	tyčinky s ořechy a ovocem	plísňe	Dánsko	ČR	SZPI
67.	2. 9. 2011	nealkoholický instantní nápoj s příchutí citronu	vysoký obsah E 952 – cyklamátu	Slovensko	Turecko, prostřednictvím ČR a Slovenska	SZPI
68.	7. 9. 2011	kakaový prášek	nedeklarovaná mléčná složka	Řecko	USA	SZPI
69.	19. 9. 2011	melaminové misky	formaldehyd	Lotyšsko	Čína	OOVZ
70.	6. 10. 2011	okurky	oxamyl	Slovensko	ČR	SZPI
71.	11. 10. 2011	sezamový olej	benzo(a)pyren	Rakousko	Čína	OOVZ
72.						
	18. 10. 2011	sardelová očka	kadmium	Slovensko	Španělsko	SVS
73.	19. 10. 2011	přípravek podporující sexuální touhu	nepovolené umístění na trh (přítomnost rostliny maca horská)	Německo	Německo	SZPI
74.	20. 10. 2011	bramborové lupínky	vysoký obsah akrylamidu	Polsko	ČR	SZPI
75.	21. 10. 2011	okurky	oxamyl	Slovensko	Bulharsko	SZPI
76.	21. 10. 2011	listy pískavice řecké seno	Salmonella	Německo	Indie	SZPI
77.	28. 10. 2011	chalva s pistáciemi	aflatoxiny	Německo	Turecko	SZPI

OZNÁMENÍ
STAŽENO
ZE SYSTÉMU

Poř. č.	Datum	Produkt	Nebezpečí	Oznamuje	Země původu	Dozorový orgán
78.	28. 10. 2011	olivy	botulotoxin	Finsko	Itálie	SZPI
79.	4. 11. 2011	sezamový olej	benzo(a)pyren	Rakousko	Čína	SZPI, OOVZ
80.	4. 11. 2011	sklenice	kadmium, olovo	Polsko	Čína	OOVZ
81.	10. 11. 2011	melaminová lžice	formaldehyd	Slovensko	Čína	OOVZ
82.	16. 11. 2011	sójová moučka	Salmonella E	Německo	Argentina	SVS
83.	17. 11. 2011	sušená vepřová krev	úlomky kostí	Polsko	ČR	ÚKZÚZ
84.	22. 11. 2011	krmivo	Salmonella infantis	Francie	Francie	SVS
85.	24. 11. 2011	kráječe pizzy	primární aromatické aminy	Slovensko	Čína přes ČR	OOVZ
86.	24. 11. 2011	šproty v oleji	benzo(a)pyren	Německo	Lotyšsko	SVS
87.	25. 11. 2011	chlazené mušle	E.coli	Francie	Francie, surovina Spojené Království	SVS
88.	1. 12. 2011	žvýkačka pro psy	Salmonella typhimurium a vysoký obsah Enterobacteriaceae	Rakousko	ČR	SVS
89.	2. 12. 2011	výrobky z obilovin obsahující ovesné vločky	deoxynivalenol (DON)	Německo	Německo (surovina ze Švédska)	SZPI
90.	2. 12. 2011	sýr	Listeria monocytogenes	Slovensko	Slovensko	SVS
91.	5. 12. 2011	sýr	Listeria monocytogenes	Rakousko	Rakousko	SVS
92.	5. 12. 2011	hlávkový salát	chlorpyrifos a dithiokarbamáty	Slovensko	Polsko prostřednictvím ČR	SZPI
93.	7. 12. 2011	sušené švestky	příliš vysoký obsah E 200 – kyseliny sorbové	Slovensko	Chile, prostřednictvím ČR (baleno na Slovensku)	SZPI
94.	7. 12. 2011	melaminové naběračky na polévky a omáčky	migrace formaldehydu a příliš vysoká celková migrace	Německo	Hong-Kong	OOVZ
95.	14. 12. 2011	bramborové lupínky	nedeklarovaný oxid siřičitý	Polsko	Polsko	SZPI
OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU						
96.	16. 12. 2012	boloňská omáčka	plíseň	Maďarsko	ČR	SVS
97.	20. 12. 2012	mražené jahody	ethion	Slovensko	Čína	SZPI
98.	28. 12. 2011	mouka určená pro výrobu těstovin	deoxynivalenol (DON)	Polsko	Polsko (surovina z ČR)	SZPI
99.	29. 12. 2011	doplněk stravy (aktivní živočišné uhlí)	nesprávné značení	Lotyšsko	Ukrajina prostřednictvím Lotyšska	SZPI
100.	30. 12. 2011	žampionová svačinka	nedeklarovaný lepek	Polsko	ČR	SZPI

Příloha B

Oznámení odeslaná systémem RASFF v ČR na základě kontroly trhu v roce 2011

Poř. č.	Datum	Produkt	Nebezpečí	Země původu	Dozorový orgán
1.	3. 1. 2011	špenát	dusičnany	Španělsko	SZPI
2.	4. 1. 2011	povidla	cizí tělesa	Polsko	SZPI
3.	13. 1. 2011	doplněk stravy	yohimbin	USA	SZPI
4.	13. 1. 2011	sklenice	migrace olova, kadmia	Portugalsko	OOVZ
5.	17. 1. 2011	datle	organoleptické vlastnosti	Írán	SZPI
6.	1. 2. 2011	datle	organoleptické vlastnosti	Írán	SZPI
7.	8. 2. 2011	tresčí játra	dioxiny	Polsko	SVS
8.	10. 2. 2011	ananas plátky v konzervě	porušení vnitřní vrstvy obalu	Čína	SZPI
9.	18. 2. 2011	ořechová směs	plíseň	Slovensko	SZPI
10.	21. 2. 2011	ananas kostky v konzervě	porušení vnitřní vrstvy obalu	Čína	SZPI
11.	25. 2. 2011	vaječný žloutek	Salmonella enteritidis	Itálie	SVS
12.	7. 3. 2011	piniové oříšky	syndrom piniových oříšků	Čína prostřednictvím Nizozemska	SZPI
13.	17. 3. 2011	cukrová vata	příliš vysoká suma barviva, nedeklarovaná barviva, nepovolené užití barviva červeň Allura	Polsko	SZPI
14.	18. 3. 2011	pušinky dezert	plíseň	Polsko	SZPI
15.	18. 3. 2011	lískové ořechy	hmyz	Gruzie	SZPI
16.	21. 3. 2011	okurky	formetanat	Španělsko	SZPI
17.	24. 3. 2011	lískové oříšky	aflatoxiny	Gruzie	SZPI
18.	25. 3. 2011	doplněk stravy Thermanex	vysoký obsah oktopaminu hydrochloridu	USA prostřednictvím Nizozemska	SZPI
19.	12. 4. 2011	dětská výživa	dusičnany	Česká republika	SZPI
20.	28. 4. 2011	brokolice	fluazifop-P-butyl	Itálie	SZPI
21.	29. 4. 2011	zmrazené marinované kuřecí maso	Salmonella spp.	ČR	SVS
22.	3. 5. 2011	pistácie	aflatoxiny	Írán	SZPI
23.	5. 5. 2011	sušené meruňky	škůdci	Čína	SZPI
24.	17. 5. 2011	sušené fíky	ochratoxin A	Řecko	SZPI
25.	23. 5. 2011	klobásy	úlomky kostí	Maďarsko	SZPI, SVS

Poř. č.	Datum	Produkt	Nebezpečí	Země původu	Dozorový orgán
26.	24. 5. 2011	kandované hrušky	oxid siřičitý	Čína prostřednictvím Nizozemska	SZPI
27.	6. 6. 2011	směs ořechů a rozinek	para ořechy	Německo	SZPI
28.	16. 6. 2011	doplněk stravy Thermonex	vysoký obsah oktopaminu hydrochloridu	USA	SZPI
29.	21. 6. 2011	mražený sled'	Anisakis	Norsko prostřednictvím Polska	SVS
30.	23. 6. 2011	sardinky v rostlinném oleji	kadmium a histamin	Maroko	SVS
31.	24. 6. 2011	piniová semínka	porucha chuti	Čína	SZPI
32.	24. 6. 2011	piniová semínka	porucha chuti	Čína	SZPI
33.	28. 6. 2011	zmražené separátně oddělené drůbeží maso	netypický zápach	Polsko	SVS
34.	28. 6. 2011	materiál ve styku s potravinami – láhev UH + brčko	toluen, změněné organoleptické vlastnosti	Čína	OOVZ
35.	29. 6. 2011	piniová semínka (směs)	porucha chuti	Čína	SZPI
36.	1. 7. 2011	rybí moučka	dioxiny	Mauretánie	ÚKZUZ
37.	4. 7. 2011	krmivo pro nosnice	salinomycin	ČR	ÚKZUZ
38.	14. 7. 2011	sardinky v oleji	kadmium	Maroko	SVS
39.	14. 7. 2011	sardinky pikant	kadmium	Maroko	SVS
40.	14. 7. 2011	sardinky v tomatech	kadmium	Maroko	SVS
41.	15. 7. 2011	doplněk stravy	laktóza	Kanada	SZPI
42.	20. 7. 2011	sardinky v tomatech	kousky kovu	Estonsko	SVS
43.	26. 7. 2011	kojenecká láhev	bisfenol A	Čína	OOVZ
44.	26. 7. 2011	kojenecká láhev	bisfenol A	Čína	OOVZ
45.	27. 7. 2011	halibut	listeria monocytogenes	Polsko	SZPI, SVS
46.	29. 7. 2011	solené pražené pistácie	aflatoxiny	Írán prostřednictvím Slovenska	SZPI
47.	1. 8. 2011	vepřové ořezy	plastové úlomky	Německo	SVS
48.	2. 8. 2011	plastové kojenecké láhve	migrace bisfenolu A	Itálie	OOVZ
49.	9. 8. 2011	papája	methomyl	Ekvádor prostřednictvím Německa	SZPI
50.	11. 8. 2011	arašídy	nedeklarované	Polsko	SZPI

Poř. č.	Datum	Produkt	Nebezpečí	Země původu	Dozorový orgán
51.	16. 8. 2011	pinie	porucha chuti	Pákistán přes Slovensko	SZPI
52.	16. 8. 2011	makrely	kousky plastu	Polsko	SZPI, SVS
53.	30. 8. 2011	rozinky	ochratoxin A	Pákistán	SZPI
54.	2. 9. 2011	kysané zelí	kyselina mravenčí, kyselina sorbová	Polsko	SZPI
55.	2. 9. 2011	melaminová miska s dekorem růží	migrace formaldehydu	Čína	OOVZ
56.	6. 9. 2011	plastové kojenecké láhve	bisfenol A	Čína	OOVZ
57.	8. 9. 2011	rybí moučka	dioxiny	Estonsko	SVS
58.	15. 9. 2011	sušené švestky	kys. sorbová	Chile	SZPI
59.	20. 9. 2011	sardinela	histamin	Estonsko	SZPI, SVS
60.	21. 9. 2011	jemné pečivo	plíseň	Polsko	SZPI
61.	23. 9. 2011	UHT mléko	změněné organoleptické vlastnosti	Německo	SZPI, SVS
62.	28. 9. 2011	pinie	porucha chuti	Čína prostřednictvím Nizozemska	SZPI
63.	29. 9. 2011	sardinky v oleji	histamin	Maroko	SZPI, SVS, OOVZ
64.	30. 9. 2011	makrela	Anisakis	Faerské ostrovy přes Německo a Polsko	SVS
65.	30. 9. 2011	pinie	porucha chuti	Pákistán přes Slovensko	SZPI
66.	6. 10. 2011	pistácie	výskyt škůdců	USA	SZPI
67.	6. 10. 2011	cornflakes	nedeklarovaná sója	Německo	SZPI
68.	11. 10. 2011	pistácie	aflatoxiny	Írán	SZPI
69.	11. 10. 2011	sladkovodní řasa chlorella	vysoký obsah olova	Španělsko (surovina), vyrobeno v ČR	SZPI
70.	17. 10. 2011	brutnákový olej	benzo(a)pyren	Polsko (surovina), vyrobeno v ČR	SZPI
71.	19. 10. 2011	máslo	falšování (vysoké peroxidové číslo)	Francie	SVS
72.	19. 10. 2011	kandované kiwi	neoznačený oxid siřičitý	Čína	SZPI
73.	24. 10. 2011	pinie	porucha chuti	Čína	SZPI
74.	25. 10. 2011	kojenecké láhve	bisfenol A	Německo	OOVZ
75.	26. 10. 2011	chlazený humr	chloramfenikol	USA	SVS
76.	26. 10. 2011	nudle	hliník	Vietnam	SZPI
77.	1. 11. 2011	živí pstruzi	nepovolená leukomalachitová zeleň	Rakousko	SVS

Poř. č.	Datum	Produkt	Nebezpečí	Země původu	Dozorový orgán
78.	4. 11. 2011	živí pstruzi	nepovolená leukomalachitová zeleň	Polsko	SVS
79.	7. 11. 2011	čerstvá máta	methomyl a oxamyl	Izrael	SZPI
80.	10. 11. 2011	arašídy	mrtvé housenky	Čína	SZPI
81.	15. 11. 2011	pistácie pražené solené	aflatoxiny	Írán	SZPI
82.	23. 11. 2011	vepřová ledvina	rtuť	Německo	SVS
83.	1. 12. 2011	sklenice s dekorem	migrace kadmia a olova	Čína	OOVZ
84.	1. 12. 2011	sklenice s dekorem	migrace kadmia a olova	Čína	OOVZ
85.	1. 12. 2011	sklenice s dekorem	migrace kadmia a olova	Čína	OOVZ
86.	1. 12. 2011	sklenice s dekorem	migrace kadmia a olova	Čína	OOVZ
87.	1. 12. 2011	sklenice s dekorem	migrace kadmia a olova	Čína	OOVZ
88.	2. 12. 2011	sklenice s dekorem	migrace kadmia a olova	Čína	OOVZ
89.	6. 12. 2011	para ořechy	aflatoxiny	Bolívie prostřednictvím Spojeného království	SZPI
90.	7. 12. 2011	rýžové instantní nudle	hliník	Vietnam	SZPI
91.	9. 12. 2011	masové kuličky mražené	nedeklarovaná sója	Švédsko	SVS
92. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	20. 12. 2011	borůvkový džem	kyselina sorbová	Polsko	SZPI
93. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	20. 12. 2011	jahodový džem	kyselina sorbová	Polsko	SZPI
94.	22. 12. 2011	rozinky	oxid siřičitý	Chile	SZPI
95.	22. 12. 2011	doplněk stravy	tadalafil	Polsko	SZPI
96. OZNÁMENÍ STAŽENO ZE SYSTÉMU	28. 12. 2011	sladká kukuřice v konzervě	vadný obal	Maďarsko prostřednictvím Německa	SZPI

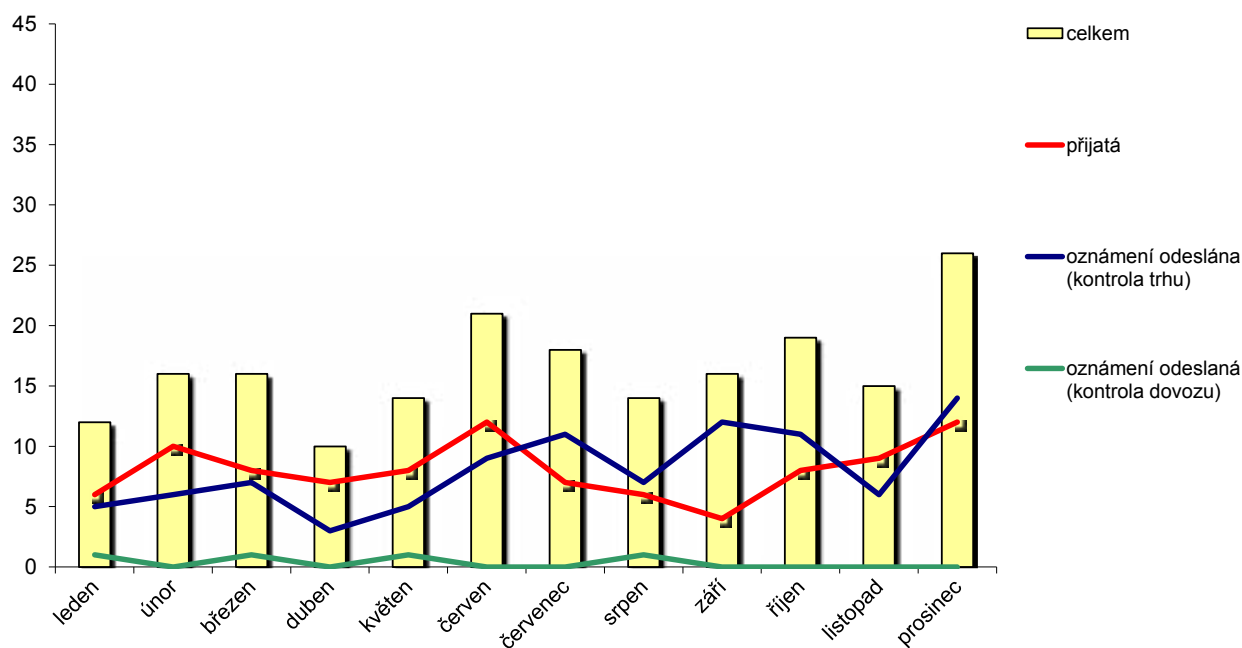
Příloha C

Oznámení odeslaná systémem RASFF v ČR na základě kontroly dovozu v roce 2011

Poř.č.	Datum	Produkt	Nebezpečí	Země původu	Dozorový orgán
1.	24. 1. 2011	želé mini košíčky	E 425 – konjac	Vietnam	SZPI, GŘC
2.	18. 3. 2011	rozinky	minerální olej	Čína	SZPI, GŘC
3.	17. 5. 2011	čerstvá paprika	tetradifon	Turecko	SZPI, GŘC
4.	3. 8. 2011	želé bonbóny	vysoký obsah E 110 – žluť SY FCF	Čína	SZPI, GŘC

Příloha D

Vývoj počtu oznámení v ČR v jednotlivých měsících roku 2011

Seznam zkratk

AT	Rakouská republika
BE	Belgické království
BG	Bulharská republika
CY	Kyperská republika
ČR (CZ)	Česká republika
DE	Spolková republika Německo
DG SANCO	Generální ředitelství Evropské komise pro zdraví a ochranu spotřebitele (Directorate General for Health and Consumer Affairs)
DK	Dánské království
EE	Estonská republika
EFSA	Evropský úřad pro bezpečnost potravin (European Food Safety Authority)
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu (European Free Trade Association)
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
ES	Španělské království
EU	Evropská unie
FCM	Materiály a předměty určené pro styk s potravinami (Food Contact Materials)
FI	Finská republika
FR	Francouzská republika
GB	Spojené království Velké Británie
GMO	Geneticky modifikovaný organizmus
GR	Řecká republika
GŘC	Generální ředitelství cel
HU	Maďarská republika
IE	Irsko
IS	Islandská republika
IT	Italská republika
LT	Litevská republika
LU	Lucemburské velkovévodství
LV	Lotyšská republika
MT	Maltská republika
NKM	Národní kontaktní místo systému RASFF
NL	Nizozemské království
NO	Norské království
OOVZ	Orgány ochrany veřejného zdraví

PNT	Potraviny nového typu
PL	Polská republika
PT	Portugalská republika
RASFF	Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (Rapid Alert System for Food and Feed)
RO	Rumunsko
SE	Švédské království
SI	Slovinská republika
SK	Slovenská republika
SVS	Státní veterinární správa
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Seznam tabulek

Tabulka č. 1	Vývoj počtu oznámení týkajících se České republiky od roku 2003.....	8
Tabulka č. 2	Oznámení odeslaná systémem RASFF v ČR týkající se kontroly dovozu	14
Tabulka č. 3	Oznámení, ve kterých byla Česká republika uvedena jako země původu	14
Tabulka č. 4	Přehled zemí původu výrobků s nejčastějším výskytem chemické kontaminace v roce 2011	17
Tabulka č. 5	Přehled zemí původu výrobků s nejčastějším výskytem mykotoxinů	20

Seznam grafů

Graf č. 1	Podíl oznámení týkajících se potravin a krmiv na celkovém počtu oznámení v České republice v roce 2011	8
Graf č. 2	Podíl jednotlivých oznámení v roce 2011 dle zpracování týkajících se České republiky	8
Graf č. 3	Podíl jednotlivých oznámení podle kategorií na úrovni Evropské komise v roce 2011.....	9
Graf č. 4	Podíl jednotlivých oznámení v kategoriích v České republice v roce 2011.....	9
Graf č. 5	Počet oznámení přijatých EK z jednotlivých členských států v roce 2011	9
Graf č. 6	Oznámení přijatá, rozdělená dle kategorie nevyhovujícího výrobku v roce 2011	10
Graf č. 7	Oznámení přijatá, rozdělená podle typu nebezpečí v roce 2011.....	11
Graf č. 8	Oznámení odeslaná na základě kontroly trhu, rozdělená podle kategorie nevyhovujícího výrobku v roce 2011	12
Graf č. 9	Oznámení odeslaná na základě kontroly trhu, rozdělená dle typu nebezpečí v roce 2011	13
Graf č. 10	Četnost jednotlivých kontaminantů v roce 2011	16
Graf č. 11	Podíl jednotlivých nebezpečí týkajících se produktů rybolovu v roce 2011.....	18
Graf č. 12	Podíl jednotlivých nebezpečí v doplňcích stravy v roce 2011	18
Graf č. 13	Podíl jednotlivých nebezpečí v ovoci a zelenině v roce 2011	19
Graf č. 14	Podíl jednotlivých nebezpečí týkajících se FCM v roce 2011	19
Graf č. 15	Podíl jednotlivých mykotoxinů v ČR v roce 2011	20

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

**Vydalo Ministerstvo zemědělství
Odbor bezpečnosti potravin**

Těšnov 17, 117 05 Praha 1

www.eagri.cz, www.bezpecnostpotravin.cz, www.viscojis.cz

© 2012